Oedip rege
Personaje

OeDIP, *regele Tebei*
IOCASTA, *soţia lui Oedip*
CREON, *fratele locastei*
TIRESIAS, *proroc orb*
PREOTUL *lui Zeus*
VESTITORUL
SLUJITORUL *lui Laios*
PĂSTORUL *bătrîn*
CORIFEUL
CORUL *alcătuit din bătrini tebani*
Acţiunea se desfăşoară în Teba, în faţa palatului Labracizilor

Lîngă porţile palatului este altarul kJ Apolo şi, mai în faţă, sînt alte altare, pe treptele cărora stau îngenuncheaţi tebani de toate vîrstele, purtînd ramuri de măslin, înfăşurate în fire de lînă albă. In faţa porţii mari a palatului este bătrînul preot al lui Zeus, înconjurat de alţi preoţi înveşmîntaţi în alb. Din palat se iveşte Oedip, urmat de slujitori.

OEDIP

O, voi vlăstare noi din Cadmos cel străvechi, De ce-aţi îngenuncheat în rugi, împodobiţi Cu ramuri verzi? Mireasma de tămîie-a prins Oraşul tot; se-aud doar jalnice cîntări[1], Doar vaiete... Eu de la alţii-al vostru-amar Să-l aflu nu am vrut, copiii mei! Ci eu, Oedip, ce-s proslăvit de toţi venii aici...

(Către preot:)

Bătrîne, spune-mi tu, că părul nins de ani îţi cere-a te rosti şi pentru ei: ce dor, Ce teamă v-a adus? Să ştii că mult aş vrea Să vă ajut. De piatră inima mi-ar fi De n-aş fi-nduioşat văzîndu-vă în rugi.

[1] Aceste „jalnice cîntări", „peânuri", se îndreptau către zeii vindecători, Apolo, Asclepios şi alţii, pentru a-i ruga să alunge bolile şi molimile.

PfiEOTuL

O, tu, Oedip, al ţării mele domn, ne vezi Îngenuncheaţi în juru-altarelor! Sîntem Şi tineri şi bătrîni: copii firavi cari merg Cu greu, moşnegi, cum sînt şi eu — eu, preotul Lui Zeus — şi sînt şi tineri, floarea lor, şi-apoi Popor cu ramuri verzi şi-ngenunchind în rugi Prin pieţile obşteşti, prin preajma templelor — Că Pallas două temple are-aici — ori stînd Pe lîngă vatra cea cu-al prorocirii har Din templul zeului Apolo Ismenos[1]. Cetatea-n greu prăpăd se zbate-acum. O vezi! Ea fruntea-abia mai poate-a-şi-o-nălţa, că val De sînge-a năpădit-o... Vai! Al morţii duh în glie-a pîrjolit sămînţa rodului; Pe pajişti pier cirezile, iar pruncii mor In pîntecele mamelor. Prăpăd un zeu Asupra Tebii-a năpustit, făcînd pîrjol: EjiUlfllâ*-blestemata! Vai, ce-a răvăşit Şi ce pustiu în a lui Cadmos casă-i azi! Iar jos, la negrul Hades, vaiete-s şi plîns, ^Aceşti copii şi eu, care-n căminul tău yNe-am strîns, în tine nu vedem un zeu, ci-un om, -Dar care-n pacostea ce ne-a lovit mai poţi Prielnici să ni-i faci pe zei. Căci tu, abia Ajuns aici, ne-ai dezlegat de-a mai plăti Noi Sfinxului tribut. Şi asta făr'ca noi Să-ţi fi vorbit sau dat vrun sfat, ci doar Pjrin har Zeiesc — cum toţi o spun şi-o cred — ne-ai izbăvit. Şi azi, stăpîne-al Tebei, iar rugămu-te, ~ Oedip, ajută-ne! Că sfat ţi-o da vrun zeu, Sau doar vrun muritor, totuna e! Căci văd Că cei hîrşiţi de viaţă-s sfetnici înţelepţi.

Cetatea izbăveşte-o tu — tu, omul cel
Mai bun! Ţi-e faima-n joc. Te cheamă ţara ta: I-ai fost cîndvâ mîntuitor; mai fii-i şi azi Cu-acelaşi sîrg! Să n-aibă-a spune careva

[1] Nu este vorba de rîul Ismenos, ci de un semizeu, fiul lui Apolo Ismenos, care îşi avea la Teba un altar unde se făceau prorociri după
#1 _ _v__*__i, 6 1 *..
flacăra jertfelor.

Că i-ai fost domn ca-ntîi s-o izbăveşti şi-apoi De rîpă tu s-o dai. Cetatea-nalţă-ni-o Şi-acum! Cu sprijin de la zei ne-ai fericit Cîndva; să-i fii şi azi izbăvitor! Şi dat De-ţi va mai fi să-i fii tu ţării domn, cum eşti I Şi azi, măcar să nu domneşti peste-un pustiu, ^ Ci peste oameni să fii domn! Căci ce mai sînt '■"■Cetăţile fără ostaşi? Mai sînt cetăţi? Iar năvile iară vîslaşi, ce năvi mai sînt?

OEDIP

Sărmani copii, ce gînduri v-au mînat aici Şi ce nădejdi, o ştiu. Cit suferiţi voi toţi;;iv: <1« O taină pentru mine nu-i, dar între voi, ■"•' Cari suferiţi, nu-i altul chinuit cum sînt. Pe voi, pe fiecare insă-l doare doar !)l' Durerea lui; eu însă deopotrivă plîng 1'i > Şi soarta Tebei, plîng şi soarta mea şi-a ta. Nu dintr-un somn senin voi m-aţi trezit. O, nu! Că mult am plîns, să ştiţi, şi gîndu-mi plin de griji Pe multe căi a pribegit: cum v-aş putea Scăpa? Tot chibzuind, un singur leac eu am Of> Găsit "pe^CjeQJU fiu al lui Meneceus, Şj-aJxmqu cumnat^ de zor laJjelTi^l^m^.trimis Vrijid eu p£.^Feb.us_să4_ întrebe ce^săjac, Sau ce să spun, ca ţara să_o izbăvesc. < ,
Tot număr zilele de cîncTs-a~c[us — că mult,'j Că peste fire-a zăbovit — şi mă-nfior! Ce-o fi păţit? Dar cînd se va fi-ntors aici, Ar fi să fiu un ticălos, de n-am să vreau i!< A face tot ce zeu-mi va dezvălui. ! '^

PREOTUL

Nici că puteai să spui ceva mai nimerit, Căci Creon — mi se spune-acum — a şi sosit.

(Cu paşi zoriţi se apropie Creon pur tind pe cap o cunună.)

Slăvite-Apolo, ah, de ne-ar aduce el
Izbăvitoare veşti! Că ochii parcă-i rîd.

PREOTUL

Se pare-s bune veşti. Pe fruntea-i n-ar purta Altcum cununi de lauri plini de rod şi flori.[1]

OEDIP

Vom şti-o-acuşi... Ne-o auzi, că-i la doi paşi.

(Către Creon:)

Mărite fiu al lui Meneceus, o, tu,
Cumnatul meu, ce veşti ne-aduci azi de la zeu?

CREON

Doar bune veşti. Dar chiar şi rele dacă-ar fi,
Tot bune sîn_ţ^pre^LB-Mt£U-^bine__cmd se-ntorc.

OEDIP

Dar ce anume veşti? Că ce mi-ai spus, nădejdi Nu mi-a trezit, dar nici m-a spăimmtat prea mult.

OREON

(privind spre tebanii care, îngenuncheaţi, fac rugi)

Şi vrei în faţa lor să ţi le spun? De vrei, O fac! De nu, mai bine mergem în palat.

OEDIP

In faţa lor! Căci jalea lor mă doare mult Mai mult decît mă doare însăşi soarta mea.

CREON

îţi spun eu tot ce zeul mi-a vestit: mi-a spus Apolo, răspicat, din ţară fijL-atlrpim Acel păcat ce-a fost la sînuleihrănit.

Cel care obţinea un răspuns favorabil de la oracolul din Del'[1] se încununa cu ramuri de laur.
268
Altcum, el va spori şi fără leac va fi.
OEDIP
Dar ce păcat? Şi care-i leacul? Spune-mi-l!
CREON
/icjiin<lj)e_ucigaşi_sau, pr4n^QmQr.L plătind Acel omor ce Tebei i-a adus prăpăd.
OEDIP
Dar oare despre-al cui omor el a vorbit?
CREON
Nainte vreme j^ajgsjlojJLrj^l^ăjm-a^imt, Nainte de-a fi luat tu însuţi cîrma-n mîini.
OEDIP s t
Din auzite-o ştiu, dar eu nu l-am văzut. , r y
CREON
.-B^JMnjirit. Dar Zeul azi ne-a poruncit, — Şi răspicat — să-i dii
OEDIP
Dar unde-or fi? Omoru-i săvîrşit de mult; Cum oare-om da de urma lor? E tare greu!
CREON
în ţară-s ei — chiar zeu-a spus! Cînd iscodeşti, Găseşti; dar nepăsarea ta-i scăparea lor!
(O clipă tăcere.) OEDIP
Dar Lai os oare-a fost ucis chiar în palat?
Ori pe vrun cîmp? Sau va fi fost printre străini?
269
CBEl N
Trecuse de hotarul ţării lui. S-a dus — spunea — Să-ntrebe-oracolul, dar nu s-a mai întors.
OEDIP
Nici un pristav, nici unul din tovarăşii-i De drum n-o fi văzut ce-a fost, să ştim şi noi?
CBEOJV
S-au stins ei toţi! Cu fuga unul a putut Scăpa... şi-n stare-i doar un lucru-a povesti.
OEDIP
Şi-anume ce? O licărire de nădejdi
Ne-ar ajuta să iscodim, s-aflăm mai mult.
CBEON
Pe Laios l-au ucis în drum — aşa a spus!
Şi n-a fost unul doar, ci-au fost mai mulţi tîlhari.
OEDIP

Şi să-l ucidă-ar fi-ndrăznit, de n-ar fi fost Urzit omoru-n ţară-aici — şi pe arginţi?
CBEON

Aşa gîndeam şi noi. Dar Laios fiind ucis, în jalea noastră, să-l răzbune om n-a fost!
OEDIP

Dar cînd din scaunu-i regesc s-a năruit,
Ce v-a oprit de n-aţi cătat s-aflaţi ce-a fost?
CBEOX

Chiar Sfinxul cu-ncîlcita-i vorbă ne-a silit Nainte să privim, iar taina s-o lăsăm.
27C
OEDIP
oSV^ Vî! isCodl Şiam s-o dezlegi A ?? Ga drept şi Febus s-a gindit - si-asa sftll
Sa nu-l uitaţi pe mort. Se cade să v aiut ~" ' Şi eu ca ţara-mi s-o răzbun si s/l i J
Pe zeu. Şi nu pentru pr^tenf dep r ^f" ' Ca^urS^~>^-eau'^sl,
cis, ■■ \Vi\V ....""
o;jl:
<:;)i
Ş de peaceste trepte voi urniti-vă in mimi cu ramuri pentru rueil l! Dm voi să cheme-a^
norod^Teb" *Z7* Eu **n-am** sa şovăiesc. Cu sprijin de]a zei
Izbmda-mi veţi vedea-o 4.^sau^ei pieri!
(Oedip se întoarce î,, paiaţj
PBEOTCI,

"
prap8(1.
Strofa 1

Jo ^ofo d»^, to, ^a«- «i *durerii** , -w n' > *Ce scana-mi urzit-ai? - mă-ntreb eu* >,>/» Oi CT-oa^. Ce o«re *m-aşteaptă, ori astăzi* Y
Leto pe Apolo,
1 (.' ■■Ulli-M?')
271
şi ,,vraci, a]

Ori poate in scurgerea vremii? Tu, fiică-a Nădejdei de aur, ah, spune-mi, *Grăieşte-mi tu grai fără moarte!*

Antistrofa 1

Tu, fiică-a lui Zeus, o, tu veşnică-Atena,
întli te invoc eu pe tine!
Şi-o rog şi pe Ârtemis, sora ta, zeea
Slăvită-a Cetăţii şi care-n
A Tebii-agoră-şi are templul[1]*. Şi-l rog eu*
Pe Febus, arcaşul. Veniţi voi
Tustrei şi-ajutaţi-mi! Cindva, clnd asupra
Cetăţii căzuse prăpădul,
Voi înşivă flacăra morţii aţi stins-o.
Veniţi voi, veniţi voi şi astăzi!

Strofa 2

Vai mie, îndur un noian de amaruri,
Că molima prinse norodul.
Iar mintea-mi nu poate scorni nici o armă
Sâ-i stea împotrivă. Şi rodul
Ce-abia încolţeşte din glia slăvită
Păleşte. Femeile noastre
La faceri se sting de durere şi vaiet,
Trec morţii-n şiraguri, şiraguri,
Ca stolul de păsări cu repezi aripe,
Mai iute ca focul cel straşnic,
Spre-al zeului nopţii liman se avîntă.

Antistrofa 2

Cu morţii, ce-s fără de număr, se stinge Cetatea. Şi zac la tot pasul Tot hoituri şi hoituri. Nu-i cine să-i plîngă. In jurul lor morţii duc moartea.

Şi duhul pieirii se-ntinde. Neveste
Şi mame cărunte se-adună
Din toată cetatea pe trepte de-altare;
Jălescu-şi durerea, rugîndu-i
Pe zei ca să curme prăpădul. Zbucneşte
Peănul în ison de vaiet...

O, tu, luminoasă Fecioară-a lui Zeus[1]*, azi*
Zîmbeşte-ne tu mîntuirea!
Strofa 3
Şi aprigul Ares, ce azi nu cu arme
De-aramă ne zvîntă[2]*, ci numai*
Cu focul, în ison de urlet şi vaiet,
Să facă el cale întoarsă
Pe unde-Amfitrila îşi are culcuşu-n
Adîncul de ape[3]*, sau către*
A Tracici mare cu ţărmu-i sălbatic,
Că tot ce cruţatu-ne-a noaptea
Se năruie ziua... O, Zeus, tu, stăpîne
Pe fulgerul iute, aruncă
Azi trăsnetul tău şi zdrobeşte prăpădul!
Antistrofa 3
O, zeu al Liciei, din arcu-ţi de aur*
Să plouă săgeţile tale
Nenvinse, să-mi dea ocrotire! Să vină
Şi faclele-aprinse cu care
Străbate şi Ârtemis m,unţii Liciei!
Şi tu cel cu mitra de aur
Ce numele-i dat-ai cetăţii, tu, Bachus[5]

[1] Această fecioară a lui Zeus este Pallas.
[2] Ares, zeul care aduce moartea, vine „fără arme de aramă* luce Drin r.im»» r—' : " *oe* Zmic ™° *--
[1] Ârtemis era slăvită în agorâua Tebei, unde îşi avea un temp'J[1] şi unde şi Apolo şi Atena, ajutători în nenorociri, îşi aveau statui-Pe aceşti „tustrei" îi cheamă în sprijin corul.
- Ares, zeul care aduce moartea, vine „fără arme de aramă", deci [0] aduce prin ciumă. Corul invocă pe Zeus, pe Apolo, pe Atena, pe Ârtemis şi pe Bachus cu ale lui Menade, ca să lecuiască poporul de prăpădul ciumei.
[3] Amfitrita îşi avea lăcaş în Oceanul Atlantic, o extremitate a 'uirni antice, cum şi „către a Traciei mare": Pontul Euxin.
[4] Licia e numele unei provincii din sudul Asiei Mici.
[5] Teba, numită „ţara lui Bar.hnc" A>V; ~- -*■] (vezi *Tra-*

Cu-obrajii-li aprinşi şi convoi de Menade, tu căruia slava ţi-e dală Prin chiote, vino cu facla Şi-alungă-l pe zeul cel fără slăvire!

(Oedip, care pe clnd corul rostea ultimele vorbe iese din palat, se adresează din prag corului.)

OEDIP
îi rogi pe zei, dar ascultare de-mi vei da,
Cum şi se cade-n ăst prăpăd, ţi-or auzi
Ei ruga ta; te-or izbăvi de chinul tău.
Vorbescu-ţi ca un om ce nici măcar din zvon
Nu am ştiut de-acel omor; iar pe făptaş
Zadarnic l-aş mai căuta, pe urmele-i
De nu mă puneţi voi. Ajuns doar de curînd
Al Tebei cetăţean, eu vouă, cadmeeni,
Azi sus şi tare-o spun: Oricare dintre voi
L-ar şti pe cel ce pe-al lui Lâbdacos vlăstar,
Pe Laios, l-a ucis, să-mi spună tot — şi chiar
De-ar fi făptaşul el. Să nu aştepte-a fi
De alţii dat de gol! Osînda îi va fi
Surghiunul — alt nimic! Dar dacă vrun străin
L-o fi ucis, iar vrunul dintre voi l-ar şti
Şi ni-l va da-n vileag, pe-acela-l răsplătesc
Şi-n suflet am să-l port. Dar cel ce pe făptaş
L-ar şti — de-ar fi chiar el sau vrun prieten bun

Şi, înfricat, l-ar tăinui, să afle-acum
Ce-am hotărît: oricine-ar fi cel vinovat,
Aici, în ţara-n care-s eu cîrmuitor,
Să nu-i deschidă nimeni uşa casei lui!
O vorbă nu-i iertat să-i spună careva!
Nici la jertfiri sau rugi şi prinosiri cu stropi
Sfinţiţi să-l ia părtaş! Ci să-l alunge toţi
Din casa lor, că-i o ruşine pentru noi[1],
Precum la Delfi mi-a vestit oracolul
Zeiesc. Aşa vreau să slujesc eu zeului
Şi regelui cel răposat... Că va fi fost

v,\ VĂ ■n Vi

[1] Făptaşul unei crime trebuia purificat. Purificarea se face **prin** foc, apă **şi** sînge. Aici Oedip îl blestemă pe cel vinovat care nu v& putea fi niciodată purificat, ci va fi veşnic apăsat de păcat.

El singur ucigaş, sau că-a avut şi alţi Părtaşi, tîrasca-şi zilele în chin şi-amar! Aşa-i blestem! Eu de l-aş şti pe vinovat Şi-n casa mea l-aş găzdui, asupră-mi chem Blestemul ce-am zvîrlit asupra altora. Să faceţi tot, tot ce v-am spus — vă poruncesc -^ Şi faceţi-o de dragul meu, al zeului Şi-al ţării-acesteia ce, pustiită azi, Se stinge-ncet, încet, uitată şi de zei! 'i

(Se apropie de cor, vorbind prietenos.) '■

Şi chiar de zeii nu v-ar fi cerut, voi tot Eraţi datori să cercetaţi, să nu lăsaţi Această pată-asupra ţării regelui Ucis — un om atît de bun! Să cercetaţi Mereu şi peste tot! Iar eu, ce-i sînt urmaş în scaunu-i regesc, cum şi-n al lui culcuş, Căci azi a mea-i nevasta lui, iar pruncii lui, De n-ar fi fost de soartă greu loviţi, ei azi Tot „tată" mi-ar fi spus — ca şi ai mei[1] — eu vreau Ca să-l răzbun, că greu au fost ei urgisiţi, Cum l-aş fi răzbunat pe tata. Nu mă las Pîn' n-am să dau de ucigaşul fiului Lui Lâbdacos ce prin Polidoros, urmaş Lui Cadmos, cobora din chiar Agenor cel Străbun. Cît pentru-acei ce vrerea-mi vor călca, Ah, facă zeii ca ogorul lor nici rod Să nu mai dea, nici ale lor neveste prunci.
Sfîrşească-se şi ei de-acelaşi greu prăpăd,, , „ Ba încă şi mai greu ca cel ce ne-a lovit! Iar vouă şi întregului popor teban, ...
Cari vorbei mele vă plecaţi, ah, fie-vă Prielnici zeii toţi şi zeea Dike — ea!

COBIFEUI/ '

O, rege, prin blestemul tău tu mă sileşti
A-ţi spune tot! Nici n-am ucis şi nici nu-l ştiu
gresia « testai-

Pe ucigaş. Să-l spună Febus — el — căci el Ne-a poruncit să cercetăm pînă-l aflam.

OEDIP

Grăit-ai drept, dar nu-i un om ce-n stare-ar fi A-i silnici pe zei să facă ce nu vor.

CORIFEUL

Un alt gînd mi-a trecut prin cap... şi să ţi-l spun.

OEDIP

Ţi-o fi trecut şi vrun al treilea? Hai, zi-l!

CORIFEUL

1

Ga Febus înzestrat cu al ghicirii har E si Tiresias — îl ştiu. De-ai să-l întrebi, O, rege, el ţi-o spune tot ce-a fost şi cum!

OEDIP

La el m-am şi gîndit: şi după sfatul dat De Creon eu am şi trimis doi slujitori La el, şi mult mă mir că încă n-a sosit.

CORIFEUL
Atîtea s-au zvonit! Dar vorbe-n vînt au fost.
OEDIP
Ce zvonuri? Ce? Eu seama iau la tot ce-aud.
CORIFEUL
L-ar fi ucis — cum s-a zvonit — nişte drumeţi.
OEDIP
Am auzit şi eu, dar nimeni n-a văzut. 276

CORIFEUL
De-o fi făptaşul cit decît fricos şi-o şti Blestemul tău, nici va-ndrăzni a-l înfrunta.
OEDIP
Pe cel ce-nfruntă fapta, vorba-l va-nfrica?
(Se apropie Tiresias. Bătrîn şi orb, este dus de mină de un copil.)
CORIFEUL
Dar, iată, ni-l aduc pe cel ce pe făptaş
L-o da-n vileag. Lui zeii îi şoptesc... Doar el
Să afle adevăru-a fost ursit de zei.
(Intră Tiresias călăuzit de un copil şi întovărăşit de doi slujitori ai lui Oedip.J
OEDIP
Tiresias, tu care toate le pătrunzi — Şi ce-i iertat a fi ştiut, şi ce ascuns Se cade-a fi, şi tainele pămîntului Şi pe-ale cerului — ţi-s ochii orbi, dar ştii Ca Teba-i azi în greu prăpăd. Stăpîne, tu, Doar tu-i poţi fi izbăvitor. îţi vor fi spus Trimişii mei cum Febus ne-a povăţuit: De-acest pîrjol — a spus — vom fi tămăduiţi Cînd pe-ai lui Laios ucigaşi îi vom afla Şi-apoi la moarte, ori surghiun i-orn osîndi. Cu-al prorocirii tale har şi tîlcuind Al păsărilor ciripit, alungă-acest Prăpăd şi Teba mîntuieşte-o! Ei să-i fii, Şi ţie, mie-mi fii izbăvitor, ştergînd Păcatul celui mort! Ni-e viaţa-n mîna ta. S-ajuţi cit poţi e tot ce-n lume-i mai frumos.
TIRESIAS
(vorbind pentru sine)
A şti e groaznic lucru, vai, cînd nu-i de vrun Folos acelui care-ar şti; ăst adevăr
19*
277
Eu îl ştiam, dar l-am uitat... că nu veneam.
OEDIP
Dar ce-i? De ce îmi eşti atît de abătut?

TIBESIAS
Ah, lasă-mă să plec! Şi soarta — crede-mă — Mai bine ne-om răbda-o-aşa, şi tu şi eu.
OEDIP
Greşeşti cînd nu ne lămureşti. Urit ţi-arăţi Tu dragostea cetăţii care te-a hrănit.
TIBESIAS
Dar ştiu că vorba ta îţi va aduce mult Necaz... şi ca să nu greşesc şi eu aşa...
OEDIP
Pe zei, de ştii ceva, tu nu ne-o tăinui,
Ci spune-ne-o! Noi toţi rugămu-te-n genunchi.
TIRESIAS
Sînteţi cu toţi nebuni! Nu voi dezvălui Nicicînd amarul meu, mai bine zis... pe-al tău.
OEDIP
Ce spui? îl ştii şi ni-l ascunzi? Ori nu-nţelegi Gă-n chipu-acesta ne trădezi şi ţara-ţi pierzi?
TIRESIAS
Să te-amărăsc nu vreau: şi nici să m-amărăsc. In van mă-ntrebi, că n-am să-ţi spun nimic.
OEDIP

Cîinos ce eşti, cum altul nu-i! Şi-o inimă De piatră-ai înciuda-o tu... N-ai să vorbeşti?

Vrei să te-arăţi nepăsător? Nenduplecat?
TIRESIAS
Tu-mi spui că te-nciudezi din vina mea. Nu vezi Că-n tine-i răul? Da! Şi mă mai dojeneşti?
OEDIP
Dar cine, cînd te-ar auzi batjocorind Cetatea ta, n-ar fi el tare înciudat?
TIRESIAS
Ce va să fie tot va fi, chiar de-aş tăcea.
OEDIP
Atunci (ju-atît mai mult se cade să-mi vorbeşti.
TIRESIAS
O vorbă n-am să scot mai mult. Tu n-ai decît: Dă-ţi drumul cît pofteşti sălbaticei mînii!
OEDIP
278
Din fire mi-am ieşit, dar îţi voi spune tot Ce bănuiesc... In ochii mei, cel ce-a urzit Acel omor şi chiar l-a săvîrşit, măcar Că nu cu mîna ta, eşti tu! De n-ai fi orb, Aş spune chiar că tu, doar tu l-ai săvîrşit.
TIRESIAS
(cu minie)
Aşa? Atunci îţi cer ca rînduielilor
Pe care tu le-ai dat să te supui! De azi,
Să nu-ndrăzneşti a-mi mai vorbi nicicînd! Nici lor!
Că ţara tu ţi-o spurci, pîngăritor ce eşti!
OEDIP
Neruşinat cuvînt ai spus! Şi oare crezi Că-ai să rămîi nepedepsit? Te-nşeli amar!
TIRESIAS
In mine-i tarele-adevăr... şi el mi-e scut.
279
OEDIP
Şi tu de unde-l ştii? Din meşteşugu-ţi... nu!
TIBESIAS
Eu de la tine-l ştiu, că m-ai silit să-l spun.
OEDIP
(batjocoritor) >
Ce-ai spus? Mai spune-mi-o, că eu n-am înţeles.
TIBESIAS
N-ai înţeles? Ori poate vrei să-ţi spun mai mult.
OEDIP
Prea dumirit nu sînt... Mai lămureşte-mă!
TIBESIAS
îl cauţi tu pe ucigaş? Eşti însuţi tu!
OEDIP
De mă mai defăimezi, să ştii că-ai s-o păţeşti!
TIBESIAS
Să-ţi spun şi ce-a mai fost? Să te-nciudez mai mult?
OEDIP
Poţi spune tot ce vrei; dar ai vorbi în vînt[1].
TIBESIAS
Tu, făr' s-o ştii, cu cei de-un sînge te-ai legat, Ce ruşinos! Nenorocirea nu ţi-o vezi?
OEDIP
Te vei căi -- nu crezi? — de-mi mai vorbeşti aşa!

[1] Oedip, caro se înclinase în faţa puterii divinatorii a lui Tire-sias, îi vorbeşte acum sfidător, pentru ca mai în urmă să-i nege harul său de proroc.

280
TIEESIAS
Nici gînd, căci cred în adevăr şi în tăria lui.
OEDIP
Tu? Alţii da! Tu însă nu. Căci beznă e
Şi-n mintea şi-n urechea ta, cum ţi-e şi-n ochi.
TIBESIAS

Sărmane, tu-mi arunci ocări şi-nvinuiri Pe care acum asupră-ţi toţi le vor zvîrli!
OEDIP
Tu-n beznă viaţa-ţi duci. Cum poţi să-mi faci vrun rău, Ori celor cari lumina zilii-o pot vedea?
TIBESIAS
N-ai fost ursit să cazi prin vrerea mea — să ştii! Apolo e de-ajuns... şi el te-o pedepsi!
OEDIP
Ăst lucru Creon l-o fi născocit? Sau tu?
TIBESIAS
Nu Creon îţi va fi pierzania, ci tu!
OEDIP
O, voi averi, măriri, dibace-ndemînări, Voi faceţi viaţa de rîvnit..., dar pizmuiri Stîrniţi! Al ţării sceptru, făr' să-l fi cerut, Cetatea mi l-a dat, iar azi de Creon, vechi Prieten, e rîvnit. Să mă răstoarne vrea;
Mă sapă-n chip viclean şi de-asta-a şi tocmit Pe-acest coţcar, pe-ăst vrăjitor, un pehlivan Ce cînd e vorba de cîştig e numai ochi, Dar cînd îşi face meseria-i tare orb. *(Lui Tiresias:)*
Să-mi spui: ai fost vreodată bun proroc? Şi cînd? Cînd Sfinxul în cetate ghicitorile-şi

Rostea, cum n-ai găsit nici un cuvînt ce-ar fi Putut-o izbăvi? Nu orice om, doar un Proroc să le dezlege-ar fi putut. Ori tu, E limpede, tu în al păsărilor zbor
Nici n-ai citit, nici luminat de zei n-ai fost. Iar eu — Oedip — neştiutor, netîlcuind Al păsărilor zbor, doar că-am sosit şi-am şi Închis, prin dibăcia-mi, gura Sfinxului. Şi vrei să mă goneşti din scaunul regesc?
Şi lîngă Creon tu te şi vezi proţăpit? Veţi ispăşi-o greu şi tu, şi el, voi doi, Părtaşi la uneltiri!
(Ridică ameninţător braţul spre Tiresias.)
Ah, tu ce mai trădat, Te-aş fi-nvăţat eu minte, dar eşti om bătrîn!
CORIFEUL
Doar ciuda, pare-mi-se, v-a stîrnit — pe el Şi pe Oedip — ca să vorbiţi aşa. Dar nu De sfadă-mi arde-acum, ci doar să chibzuim Ca să-mplinim şi cît mai bine-oracolul.
TIRESIAS
Eşti rege, dar şi eu, ca de la om la om
Pot să-ţi răspund. Eu nu-ţi sînt ţie rob, ci doar
Apolo mi-e stăpîn. Lui îi slujesc! Şi nici Lui Creon ocrotire n-am să-i cer nicicînd[1]. Iţi spun: mă-nvinuieşti că-s orb. Dar oare tu, Cu ochii-ţi buni, tu năruirea nu ţi-o vezi? Nici unde stai? Şi nici cu cine viaţa-ţi duci?
Din cine te-ai născut o ştii? Şi nici că-ai tăi, Şi morţi, şi vii, de tine se-ngrozesc? In mers Cumplit, blestemul crunt pe care maică-ta Şi tatăl tău ţi l-au zvîrlit te va lovi, Te-o alunga de-aici. Tu astăzi vezi; curînd

[1] La Atena — ca şi la Teba — orice nelocalnic, orice „metec", trebuia să-şi aleagă un ocrotitor, pe care să-l înscrie în registrele cetăţii ş i care numai aşa putea apărea în faţa juzilor ca apărător. Dar Tiresias nu e un metec, deci putea vorbi el însuşi în toată libertatea. ■

Doar bezna-ai s-o mai vezi. Şi unde vaietu-ţi Nu va vui? Ce peşteră din Citeron[1] Nu-l va-ngîna, cînd taina nunţii-ai să ţi-o ştii? ...Cumplit liman la care-ai tras, ferice-ntîi Plutind! Nici că presimţi ce alte groaznice Urgii te vor lovi, ce-n rînd cu-ai tăi copii Te-or aşeza... Şi-acum pe Creon să-l defaimi Şi prorocirea mea! Dar om pe lume nu-i Mai greu de soartă năruit decît vei fi.
OEDIP
Şi să-l aud vorbind aşa, cum oare-l pot Răbda?... Ah, moartea să te ia! Hai, du-te-acum De zor, te du-napoi şi piei din ochii mei!
TIRESIAS

Dar nici n-aş fi venit, de nu m-ai fi chemat.

OEDIP

De-aş fi ştiut că spui atîtea nerozii, Eu nu m-aş fi zorit să mi te-aduc aici.

TIRESIAS

Eu după tine-s un nerod? Părinţii tăi Mă socoteau cîndva că sînt om înţelept.

OEDIP

De cine spui? Ia stai, al cui fiu oare sînt?

TIRESIAS

Azi îţi vei şti şi naşterea şi moartea ta!

OEDIP

Te-ntreci cu vorba-ţi încîlcită şi-n doi peri.

Munte din Beoţia.

TIRESIAS

Şi tu nu o dezlegi? N-ai fost tălmaci dibaci?

OEDIP

Tu-mi iei în rîs isprava cea mai mare-a mea!

TIRESIAS

Dar tocmai ea — izbînda ta — te-a şi pierdut.

OEDIP

Când ţara mi-am scăpat, ce-mi pasă ce va fi?

TIRESIAS

(către copilul călăuz)

Atunci să plec. Du-mi paşii tu, copilul meu!

OEDIP

Da, ducă-te! Tu gîndurile-mi ceţuieşti,
Cînd stai aici. Te du, nu mă mai chinui!

TIRESIAS

(pornind, înciudat, spre ieşire)

Mă duc, dar mai întîi să-ţi spun de ce-am venit: De tine nu mă tem, că-n mine să loveşti Nu poţi. Acel de urma cui de mult tu vrei Să dai — zvîrlind ameninţări —, cel ce-a ucis Pe Laios este-aici. Că-i un străin — cred toţi — Un pripăşit. Dar se va şti că-i un teban, Un băştinaş... şi-atunci prea bine nu i-o fii[1] Azi vede — va orbi! E om avut — sărac Va fi! Un orb dus de toiag, cerşind tot prin Străini. Şi va afla că alor lui copii Le-a fost şi tată... dar şi frate el le-a fost; Că maică-si i-a fost şi fiu, i-a fost şi soţ; Şi că pe tatăl său şi l-a ucis!... Te du-n

[1] Este ştiut ce însemnătate aveau, în antichitatea elenică, originea şi dreptul de cetăţenie. Oedip nu era teban de obîrşie şi îşi da seama de bizara lui situaţie.

Palat! Şi să frămînţi în gînd tot ce ţi-am spus. Iar de-ai să afli că-am prezis greşit, să spui Că-n meşteşugul meu sînt un nepriceput!

(Tiresiaspleacă. Oedip se reîntoarce în palat.) CORUL

Strofa 1

Profetica stîncă din Delfi[1] pe cine-l Arată că este făptaşul
Cumplitei ucideri? Cui mina-i mînjită De sînge?... Dar iată, e clipa S-o rupă la fugă cu repezi picioare, Cum fug furtunoşi telegarii. Căci fiul lui Zeus cel cu fulgeru-n flăcări Dă buzna asuprâ-i şi-n urmă-i Vin zeele morţii, cumplitele zeel

Antistrofa 1

Din ninsul Parnas fulgerat-a în clipa
Aceasta poruncă: cu toţii
Pornească să-l afle pe cel ce ucis-a, Iar azi rătăceşte prin codri,
Pe stlnci şi prin peşteri, ca taurul care-i
Pierdut de-a lui ciurdă. Sărmanul,
El fuge de oameni. Şi cum vrea să scape
*De-oracolu-acela din Delfi, *^ Din inima lumii!... Oracolul Insă*
îi zumzăie-ntr-una-n ureche.

Strofa 2

Ce groaznice, groaznice gînduri şi zbucium Dibaciul ce tllcuie soarta-mi Strecoară In suflet! Să-i dau

vreo crezare? Ori nici să iau seama? Ce-oi spune?
Căci eu între teamă mă zbat şi nădejde! Eu nu ştiu ce-a fost odinioară,

.[1] Era o veche credinţă că la Delfi ar fi fost Centrul lumii, însemnat printr-o piatră căreia grecii îi spuneau „omfalos" (buricul).

Şi nici ce e astăzi. De ce Labdacizii Cu fiul lui Polybos[1] oare Alit se-nvrăjbiră? Eu însă nici astăzi, Şi nici odinioară-am avut vreo Dovadă să pot lui Oedip să-i întunec Mărirea şi-aşa să răzbun eu Omorul lui Laios, omorul acesta Al cărui făptaş este-o taină.

Antistrofa 2

Dar dacă şi Zeus şi Apolo văd totul,
Şi-a omului soartă lor nu li-e
O taină, cum oare-ntre oameni o fi vrun
Tălmaci al Ursitei ce-ar şti-o
Mai bine ca mine? O, nu-i cu putinţă!
Se poate ca unul să fie
Ceva mai dibaci decît altul- Atîta!
Dar eu cită vreme, nu am vreo
Dovadă că însuşi Oedip e făptaşul,
N-oi face ca alţii şi vina
Eu nu voi zvîrli-o asupră-i. Că doară
Cu toţi l-au văzut odinioară
Ce tare dibaci a mai fost cînd fecioara
Cu aripi[1] i-a stat împotrivă,
Şi cum de aceea-l iubise Cetatea.
Aşa că în suflet nicicînd eu
Vreo vinâ-arunca-voi asupră-i.[3]

(Vine Creon.)

CBEON

Tebani, am auzit că regele Oedip Cumplite-nvinuiri asupră-mi a zvîrlit. Şi-aici de zor venii, că nu pot să le rabd. Şi dacă-n pacostea ce-asupră-ne-a căzut

[1] Regele Corintului, care l-a crescut pe Oedip-

[2] Sfinxul.

[3] Cu toate grelele învinuiri aduse de Tiresias lui Oedip, coreuţii îşi mărturisesc toată încrederea în Oedip, deşi mai înainte ei înşişi spuseseră că Tiresias este, ca zeii, „înzestrat cu al ghicirii har".

El crede că prin vorba-mi şi prin fapta mea I-am căşunat vrun rău, eu viaţa să-mi mai duc împovărat de-aceste-nvinuiri nu vreau. Ca nu e vorba doar de-un rău neînsemnat, Ci de un mare rău ce în Cetate, cum Şi-n faţa alor tăi m-arată că-s mîrşâv!

CORIFEUL

Mînia poate l-a făcut s-arunce-aşa
Ocări, dar mintea-i n-o fi cumpănit prea mult.

CBEON

De unde i-o fi năzărit că-acel proroc Va fi rostit minciuni după povaţa mea?

CORIFEUL

A spus-o,-i drept; cu ce gînd însă nu pot şti.

CREON

Dar cînd aşa mă-nvinuia, era senin
El în priviri? Stăpîn era pe mintea lui?

CORIFEUL

Nu pot s-o ştiu, căci ochii mei nu văd ce fac Mai-marii mei... Dar iată-l, iese din palat.

(Oedip se iveşte în pragul palatului.) OEDIP

Ah, iată-te!... Şi-aici ce faci? Şi-ai cutezat Să vii, tu care viaţa — ştiu — vrei să mi-o iei? Tîlhar care rîvneşti la sceptrul meu regesc! Pe zei! să-mi spui: oare-ai crezut că-s un fricos, Ori un nătîng cînd ai urzit tu acest gînd? Credeai că n-am să-ţi dibăcesc urzelile? Iar cînd le-oi şti, credeai că-am să mă dau bătut? Că nu te pedepsesc? Cînd n-ai prieteni nici Averi, nu-i faptă de smintit să năzuieşti

287

La scaunul regesc? Pe-acesta-n stare-s doar Averile şi doar poporul să ni-l dea!

CREON

Tu ştii ce-ai de făcut? Ce-aveai de spus, ai spus. La rîndu-mi îţi răspund. Şi-apoi vei judeca.

OEDIP

La vorbă meşter eşti! Dar silă mi-e să stau
Şi să te-ascult, că-mi eşti cumplit de duşmănos.

CREON

Ia seama-ntîi la ce-am să spun: te-oi lămuri.

OEDIP „ ^

Doar n-ai să-mi spui cumva că eşti neprihănit."4^_

CREON ,!!;.-н:î

De crezi că îndîrjirea îţi va fi de vrun Folos şi n-ăi gîndi mai cumpătat, te-nşeli!

OEDIP

Iar tu de crezi că pe o rudă-o poţi lovi, ' f
Fără-a-ţi primi pedeapsă, tare mai greşeşti!

CREON

Aşa-i! E drept ce spui. Aşa gîndesc şi eu; ,< Dar spune tu: ce rău eu ţi-am făcut acum?

OEDIP .••-.'('ŞT

Nu oare tu m-ai îndemnat ca să trimit '̈ Pe cineva la marele proroc? Nu tu? ' ;

CREON ţ

Da, eu! Şi astăzi tot acelaşi sfat ţi-aş da. r 288

OEDIP

Dar cîtă vreme-i de cînd Laios, regele...?

CREON

Dar ce-a făcut? Şi ce-i cu el? Nu te-nţeleg.

OEDIP

El s-a sfîrşit, s-a dus... ucis de cineva.

CREON

E multă vreme de atunci... S-

OEDIP

Acel

au scurs ani mulţi, proroc avea şi-atunci ăst meşteşug?

CREON

Ca azi era de iscusit şi de slăvit!

OEDIP

(neliniştit)

Şi oare-atunci mi-a pomenit el numele?

CREON

O, nu, de loc... sau cel^uţin nu-n faţa mea!

OEDIP

Şi tu n-ai cercetat să ştii cum a murit?

CREON

Bine-nţeles că da, dar în zadar a fost!

OEDIP

Şi-acest proroc dibaci de ce-a tăcut atunci?

CREON

Nimic nu ştiu... Cînd nu-nţeleg, mai bine tac.

289

OEDIP

Şi totuşi, ştii ceva şi ai putea să spui...

CBEON

Dar ce să-ţi spun? Că dacă-aş şti, doar n-aş tăcea.

OEDIP

Că Laios a murit din vina mea, nicicînd El n-ar fi spus, de nu v-aţi fi-nvoit voi doi.
CREON
De spune-aşa ceva, o ştii doar singur tu... La rîndu-mi, cred, am drept să te întreb şi eu.
OEDIP
Să-ntrebil N-ai să mă faci să cred că-s ucigaş.
CBEON
Ia să vedem: nevastă nu ţi-e sora mea?
OEDÎP
Aşa-il... Cum aş putea-o eu tăgădui?
CREON
Şi ţării nu-i dă ea porunci, cum dai şi tu?
OEDIP
Eu vrerea-i i-o ascult şi fac ce spune ea.
CBEON
Dar n-am şi eu aceleaşi drepturi ca voi doi?
OEDIP
Prin asta chiar te-arăţi cît de viclean mai eşti. 290
CREON
Ba nicidecum, de-ai vrea să stăm să chibzuim Puţin. Gîndeşte-te; cui oare crezi că drag I-ar fi mai mult să stea în scaunul regesc, Mereu cu frica-n sîn, decît să-şi aibe-un somn Tihnit, dar ca şi regii-avînd puteri? Să fiu Eu rege nu rîvnesc, ci doar să am puteri Regeşti. Aşa-i tot omul cumpătat. Azi, tot Ce eu îmi vreau, tu-mi dai. Vreo teamă însă n-am. Dar rege dacă-aş fi, ce multe-aş fi silit Să fac, pe inima-mi călcînd! Şi rege crezi Că mă visez, cînd nu rîvnesc să fiu decît Stăpîn şi fără griji? La minte-s încă-ntreg Şi nu-mi rîvnesc decît onoruri şi belşug.
Azi toţi îmi dau cinstiri şi-mi fac şi plecăciuni; Cînd au vrun „of", la mine vin; cu sprijinu-mi, Ei izbîndesc. Şi să mă lepăd de ce am? Să năzuiesc mai mult? N-ar fi să fiu nătîng? De-aşa ceva nu-s ispitit. Şi chiar de-aş fi
De-un altu-mpins s-o fac, eu tot n-o fac... Dovezi? La Delfi du-te-ntîi să-ntrebi de ţi-am adus Cinstit oracolul! Şi de-ai să mă găseşti Că împotrivă-ţi cu prorocu-am uneltit, La moarte osîndeşte-mă! Şi nu-mi vei fi Doar tu osînditor. Chiar eu m-oi osîndi! Nu-i drept ca doar pe bănuieli să m-osîndeşti, Făr' să m-asculţi. Pe cei cinstiţi să-i crezi mişei, Iar pe mişei să-i pui de-a valma cu cei buni, Prea uşuratic om ai fi. Să te lipseşti De un prieten bun e cum te-ai lepăda De viaţă chiar... Cît o-ndrăgim! Ai s-o-nţelegi Cu vremea doar. Doar vremea-ţi poate arăta Pe omul bun; dar este de ajuns o zi, O zi, să ţi-l dezvăluie pe cel viclean.
COBIFEUL
El bine a vorbit; ca omul grijuliu
De-a nu greşi. Că-n pripa faptei poţi greşi.
20
291
f
OEDIP
Eu dacă-s pe furiş şi-n chip viclean lovit, Nu stau cu mîna-n sîn s-aştept: pe loc lovesc! Că de voi sta tihnit, tot aşteptînd, eu greş Voi da, şi-acela ţinta şi-o va fi atins.
CREON
Deci tu ce vrei? Din ţară să mă surghiuneşti?
OEDIP
Ce spui? Surghiunul? Doar atît? Eu moartea-ţi vreau!
CREON
Arată-mi mai întîi de ce tu mă urăşti!
OEDIP
Te îndărătniceşti şi vrerii-mi nu te pleci?
CBEON
O luaşi cam razna, văd.
•^ i
OEDIP

Eu binele mi-l văd.

CBEON

Dar vezi-l şi pe-al meu!

OEDIP

Pe-al tău? Eşti un mişel!

CBEON

Dar de te-nşeli?

OEDIP

Şi-aşa de-ar fi, să-mi fii supuşi 292

CREON

Eu? Unui rege rău?

OEDIP

O, Teba, Teba mea!

CREON

Dar Teba-i şi cetatea mea, nu-i doar a ta! , .. ţ*

CORIFEUL

Ci mai tăceţi, cîrmuitori! Căci iată,-o văd: La vreme chiar locasta vine din palat, Şi sfada dintre voi va-mpăciui-o ea!

(Dinspre palat vine locasta. Se interpune între cei doi.)

IOCASTA

De ce-aţi stîrnit această sfadă fără rost, Sărmani de voi? Se zbate-a noastră ţară-n greu Prăpăd, iar voi de ceartă staţi? Şi nu roşiţi? Oedip, te du-n palat! Iar Creon, tu te du Acas'! Dintr-un nimic nu vă-nvrăjbiţi atît!

CBEON

Ah, sora mea, cu mine tare-i duşmănos ,; Oedip, bărbatul tău! El stă în cumpănă: .,, Să fiu la moarte osîndit, ori la surghiun. v

OEDIP

(către locasta)

Aşa-i, femeie, da! Dar eu l-am prins pe el ,;. , Potriva vieţii-mi uneltind în chip viclean. ,

CREON

Eu moartea-mi chem şi sub blestemul meu să mor, De-am făptuit ceva din cîte-n seama-mi pui.

293

IOCASTA

Pe zei, Oedip, crezare dă-i! Doar ţi-a jurat, Şi jurămîntului făcut în faţa mea Şi-a celor cari aici ne-aud, înclină-te!

CORUL

Strofa

Stăpîne, să te-nduplеci, te rugăm, Şi-ascultâ-i înţeleptul ei îndemn!

OEDIP

Să mă înduplec, da... Dar tu de ce mi-o ceri?

CORIFEUL

El nu mai e copil. Jurîndu-ţi azi, Mai sus el s-a-nălţat. Cinsteşte-l dar!

OEDIP

Dar ştii tu oare ce îmi ceri?

CORIFEUL

OEDIP

O ştiu!

Ci spune-ţi gîndul tot! Destăinuieşte-ţi-l!

CORIFEUL

El rudă ţi-este şi-a jurat. Să-i faci, Pe bănuieli, vreo vină-l necinsteşti.

OEDIP

Gîndeşte-te că dacă-mi ceri să-l iert ar fi
Cum tu mi-ai vrea ori moartea, ori surghiunul meu.

CORUL

O, nu, şi martor fie-mi He'lios, Cel ce răsare-n fruntea zeilor,

294

Că moartea-n chinuri eu mi-o vreau, uitat
De zei şi părăsit de toţi ai mei,
Dacă-am avut eu acest gînd. Dar cînd
La ţara mea şi la al ei prăpăd
Eu mă gîndesc, atunci tot sufletu-mi
Se mistuie. Şi oare nu-i destul?
Să mai văd azi şi vrajba dintre voi?

OEDIP

Hei, bine, ducă-se, chiar dacă-ar fi să mor, Sau ruşinos de-ar fi să fiu din ţara mea Gonit. M-a-nduioşat doar vorba ta, dar nu A lui. Pe el oricînd, oriunde-l voi urî!

CREON

Te-ndupleci, văd. Cu ciudă însă-o faci. Dar greu Te va durea cînd te vei desciuda, căci firi Cum este-a ta lor înşile-s o pacoste.

OEDIP

Dar nu-mi dai pace? N-ai să pleci?

CREON

Mă duc. Tu nu M-ai cunoscut!... Dar pentru ei rămîn tot eu!

(Creon se îndepărtează, şi pleacă.) CORUL

Antistrofa

(către locasta, arătindu-l pe Oedip)

Regină, pe Oedip de ce nu-l duci Tu în palat? De ce *tot pregeţi tu?*

IOCASTA

li duc, dar vreau întîi să ştiu ce s-a-ntîmplat. 295

CORIFEUL

Din vorbe s-au iscat şi bănuieli, Şi-acestea dor, chiar dacă n-au temei.

IO CA STA

Şi vina unui altuia-şi zvîrleau?

CORIFEUL

IOCASTA

CORUL

Da!

Ce-şi spuneau?

Cind ţara pătimeşte-atît, eu cred Că e de-ajuns. Destul! Să ne oprim Acolo unde sfada s-a sflrşit!

OEDIP

(către corifeu)

Vezi unde-ajungi, oricît de bune gînduri ai, Cînd tu, în sprijinul ce-mi dai, nu eşti mai dîrz?

CORUL

Ţi-am spus-o, rege, ţi-o mai spun:
Ar fi să fiu un om smintit
De tot, un om năuc ar fi
Să fiu, de mi te-aş părăsi
Pe tine, care cînd prăpăd
Pe ţara-mi dragă a căzut,
Spre-al mlntuirii ei liman
Ai dus-o-atunci! Să-i fii şi azi,
De poţi, cîrmaciul bun al ei!

IOCASTA

Pe zei! Te rog, stăpîne, lămureşte-mă! De ce te-ai înciudat atît de mult? De ce?

296

OEDIP

(arătind spre coreuţi)

Femeie, da, să-ţi spun, că eu cinstire-ţi dau Mai mult ca toţi: el, Greon, răul mi l-a vrut.

IOCASTA

Dar cum? E drept asupră-i vina s-o arunci?

OEDIP

Pe Laios l-am ucis — aşa tot spune el!

IOCASTA

Ce? Te-a văzut? Sau el din auzite-o şti?

OEDIP
El tace..., dar mi l-a trimis pe-acel mîrşâv De ghicitor, să spună-acesta că-am ucis.
IOCASTA
Dar nu-ţi mai face-atîtea griji! Ascultă-mă
Şi vei vedea că nici un om nu-i dăruit
Cu-al prorocirii har. Dovezi? Să-ţi spun pe scurt:
Cîndva lui Lâios îi vestise-oracolul —
E drept că nu prin al lui Febus glas, ci doar
Prin slujitorii lui — că-a fost ursit a fi
Ucis de mîna chiar a unui fiu de-al lui
Şi-al meu. Dar Laios — toţi o spun — a fost ucis.
La-ncrucişarea a trei drumuri, de tîlhari
Străini. Trei zile nici s-au scurs de cînd veni Pe lume-al său copil, şi Laios gleznele-i I le-a legat şi-apoi a pus de l-au zvîrlit Pe-un munte neumblat... Apolo n-a-mplinit
Oracolul! Nu el — copilul — şi-a ucis Părintele! Şi Laios nu s-a stins ucis De fiul său... Ah, gîndu-l îngrozea! Şi doar Această soartă-i prorocise-oracolul. ...Oracolul? Să nu-l mai crezi! Cînd zeul vrea,
El lesne-şi dă, el însuşi, gîndul în vileag.
(Cîteva clipe de tăcere.) 297

OEDIP
Nevastă, doar că te aud şi sufletul
Şi mintea mi se clatină... Sînt năucit!
IOCASTA
Ce gînd, deodată-aşa, te-a frămîntat atît?
OEDBP
Ori bine-am auzit? Pe Laios l-au ucis La-ncrucişarea a trei căi? Aşa ai spus?
IO CA STA
Aşa s-a spus atunci; şi mulţi o spun şi azi.
OEDIP
Şi-n care ţară-acel omor s-a săvîrşit?
IOCASTA
Chiar în Focida, unde două căi ce vin Din Delfi şi din Dâulis se întîlnesc[1].
OEDIP
Şi de atunci cam cîtă vreme s-o fi scurs?
IOCASTA
în preajma înălţării tale-n scaunul
Regesc. Atunci chiar s-a zvonit de-acel omor.
OEDIP
(vorbind cu sine însuşi)
O, Zeus, ce-ai vrut să faci? Cu mine ce gînd ai?
IOCASTA
Dar ce-i, Oedip? De ce te-ngrijorezi atît?

[1] Comentatorii arată că nu pe drumul dinspre Daulis a avut loc tragica întîlnire dintre Laios şi Oedip, ci pe drumul de la Delfi, Oedip venind de la sanctuarul de acolo, iar Laios ducîndu-se la acelaşi sanctuar.
298
OEDIP
Ci dă-mi răgaz! Mai lasă-mă! Ce tot mă-ntrebi? Dar Laios cum era? Şi cam ce vîrstă-avea?
IOCASTA
Înalt! La tîmple păru-ncărunţise abia... La chip el oarecum cu tine aducea.
OEDIP
Vai mie, vai! Oare-mpotrivă-mi, făr' să ştiu, Zvîrlit-am adineauri groaznicu-mi blestem?
IOCASTA
Ce-ai spus? Stăpîne,-abia cutez a te privi.
OEDIP
Prorocul bine-o fi văzut? Doar că mă-ntreb Şi mă-nfior... O vorba zi-mi şi-s lămurit.

IOCASTA

Mă înspăimînţi, dar să mă-ntrebi şi-am să-ţi răspund.

OEDIP

Mergea c-un mic alai? Ori slujnici mulţi, străjeri îl însoţeau, cum unui rege s-ar cădea?

IOCASTA

Doar cinci; atîţi erau, şi cu pristav cu tot; Şi Laios drumu-l străbătea într-un chervan[1].

OEDIP

Vai! Totu-i limpezit acum... Dar ţie-atunci, Femeie, spune-mi: cine ţi-o fi povestit?

IOCASTA

Un slujitor... Doar el cu viaţă-a mai scăpat.

[1] Era un car cu patru roţi, acoperit de cele mai multe ori, şi tras de catîri.

OEDIP ■.:»i:*M

Şi omu-acesta-i încă în palat şi-acum? . ■ '■■'..)

IOCASTA

Nu, nu! Cînd el s-a-ntors, văzîndu-te-nălţat în scaunul regesc — că Laios, regele, Murise-atunci — cu lacrimi m-a rugat să-l mîn Departe, hăt, pe cîmp, cioban cu turmele, Să nu-şi mai vadă Teba toată viaţa lui. Şi l-am trimis. El rob mi-a fost, rob credincios, Şi-acest hatîr i se cădea, ba chiar mai mult.

OEDIP

Dar l-am putea aduce-aici, cît mai de zor?. ,

IOCASTA

Nu-i lucru greu, dar tu de ce-o doreşti atît? v-

OEDIP

Femeie, teamă mi-e că adineauri eu 1;: Voi fi vorbit prea mult, şi de-asta vreau să-l văd.

IOCASTA

El va veni, dar cred că-s vrednică şi eu Să ştiu, stăpînul meu, ce te frămîntă-atît?

OEDIP

Pre voia-ţi să nu-ţi fac, nu pot. Căci ce nădejdi Mai am? în groaznica-mi năpastă oare cui Mai bine sufletul mi-aş spovedi?...

(O clipă tăcere.)

Să-ţi spun:

Mi-a fost părinte Polybos, cel din Corint; Iar mamă-mea Merope-a fost, din Dorida

De fel. Drept cetăţeanu-ăl mai de frunte-am fost Pe-atunci privit. Dar s-a-ntîmplat ceva ce chiar M-a uluit, măcar că nu s-ar fi căzut

La inimă s-o pun prea mult: la un ospăţ,
Un om, tot bînd el vin, s-a îmbătat. Mi-a spus:
„Copil din flori şi de pripas!" Din fire-atunci
Mi-am şi sărit. O zi cu greu m-am stăpînit;
A doua zi, la tata şi la mamă-mea
M-am dus. I-am întrebat; ei foc s-au şi făcut
Pe cel ce-atunci mă ocărise... Am plecat
înseninat; dar îndoiala sufletul
Adînc mi-l chinuia... O vorbă nu le-am spus,
Nici tatii şi nici maică-mi, şi-am şi pornit
La Delfi, pe furiş... Dar Febus, el,
La întrebarea-mi n-a răspuns. Atît mi-a spus:
Că peste cîte-ndur, asupră-mi vor cădea
Urgii şi-amaruri fel şi chip: că sînt ursit
Să mă-mpreun cu mamă-mea, să zămişlşşa
Urinasice-Qr fi ruşinea lumn-ntregi şi că-s

Ursit~sa"7iu al tatii ucigaş... Şi cum
L^am auzit am şi plecat eu din Corint.
Şi-n mersul stelelor citind, m-am dus... şi tot
M-am dus, departe, unde nici să pot vedea
Plinirea hîdei prorociri. Şi iată-mă
Ajuns chiar pe acel meleag pe unde spui >
Că regele-a pierit!... Femeie, ţie-ţi spun (,
întregul adevăr: la o răscruce, eu —
Trei căi acolo se-ntîlneau — văd un pristav* l
Şi o căruţă-n urma lui cu telegari.
Urcat în ea, stătea un om ce semăna -:
Cu cel pe care-l zugrăvişi; deodată-aud ;;.
Pe vizitiu şi pe bătrîn: „Hei, la o parte tu ->:
Din drum!" Eu, scos din fire-atunci, pe vizitiu
L-am şi lovit. Bătrînul din chervanul lui ..,
Nu mă slăbea din ochi; pe lîngă el cînd am
Trecut, m-a şi pălit cu un toiag în cap,
în mînă-o bîtă-aveam şi-n creştet l-am trăsnit,
Din car s-a prăbuşit de-a rostogol... Pe toţi ft
I-am omorît!
(Zbuciumat) , <
De-o fi-ntre Laios şi acel Străin vreo legătură,-aş fi de plîns cum om N-a fost pe-acest pămînt. Vrun altul mai hainit

De zei o fi? Nici un străin ori băştinaş în casa-i nu m-o mai primi şi-o vorbă nici Mi-o mai vorbi. Îmi vor închide uşa toţi.
Nu însumi eu m-am blestemat? Lui Laios azi
Nu-i spurc culcuşul său, cînd eu nevasta-i strîng în braţele cari l-au ucis? Nu-s ticălos? Şi nu-s spurcat? Ah, vreau să fug, surghiunu-mi
vreau! Nicicînd să mi-i mai văd pe-ai mei! Nici să mai calc
în ţara mea! Altcum, mi-e scris ca mamă-mi Să-i fiu şi soţ... şi să-l ucid pe Polybos, Pe tata ce m-a zămislit şi m-a crescut, Şi n-or fi oare-ndrept să spună toţi că-aşa Mi-a fost ursit de-un zeu hain?... O, nu! O, nu!
O jur pe sfînta măreţie-a zeilor!
Eu ziua-aceea vreau nicicînd s-o mai apuc. Să pier dintre cei vii decît s-ajung a fi Un om mînjit de-aşa păcate şi ruşini!

CORIFEUL
Pe gînduri, rege, vorba ta m-a pus. Dar tot Să ai nădejdi, pîn' ce-o să vină martorul.

OEDIP
O, da, atît mi-a mai rămas; s-aştept pe-acel Cioban; doar el e singura nădejde-a mea!

IOCASTA
Şi de la mărturia lui ce oare-aştepţi?

OEDIP
Ge-aştept? De cumva spusa lui s-o potrivi Cu spusa ta, eu m-am ales cu spaima doar.

IOCASTA
Ce-anume vorbă-a mea te-o fi izbit mai mult?

OEDIP
Ziceai că, după spusa lui, nişte tîlhari
Pe Laios l-au ucis. De-o povesti şi-acum
La fel — că-au fost mai mulţi — nu-s ucigaşul eu I
Căci cînd se spune „mulţi", e limpede: n-a fost
Un singur om! Dar de va povesti că-a fost
Un singur om, e lămurit: acela-s eu!

IOCASTA

Nu te-ndoi! Aşa a spus; şi înapoi
El vorba nu şi-o poate lua. L-am auzit
Şi eu, şi-oraşu-ntreg. Şi de-ar suci-o el
Altcum de cum a spus-o-ntîi, nu va putea,
O, rege, arăta că Laios a pierit
Cum prezisese-oracolul! Căci lui cîndva
Apolo i-a prezis că va pieri ucis
De fiul meu. Dar cum putea ăst biet copil
Să-l fi ucis, cînd el murise — el! — cu mult
Naintea tatălui?... De azi, n-oi mai privi
încolo-ncoa, să mai citesc în prorociri.

OEDIP

Aşa-i, e drept, dar totuşi nu uita să mîi
~*VJJ^U, «ui IUUUţI JIU UIUCI OCI *111*
Pe careva s-aducă-aici pe-acel cioban.

IOCASTA

Am să-l trimit de zor... Să mergem în palat, Că-s gata să fac tot ce-o fi pre vrerea ta!

(Oedip şi Iocasta se duc In palat.)

CORUL

Strofa 1

Ah, fie ca fără prihană să ţiu eu în vorbe şi-n faptele mele[1]*, Smerindu-mă legilor sfinte născute Acolo, în ceruri, şi-al căror*

[1] Corul, care ar vrea ca Oedip să fie fără prihană şi care parcă are intuiţia a ceea ce va să vină, îşi arată pietatea faţă de zei şi de legile morale.

Părinte-i Olimpul, nu omul ce are Atît de vremelnică viaţă! Pe legile-acelea nicicînd s-o aşterne
Uitarea şi veşnice fi-vor.
Al zeului duh este-n ele şi zeul E mare şi nu-mbătrîneşte.

Antistrofa 1

Trufia cea fără măsură, trufia îl naşte pe despot. Dar duhul
Ispitei şi-a lui lăcomie stîrnindu-l, Pe culme-l înalţă, ca şi mai De sus să-l prăvale-n prăpăstii de rele Şi-amaruri, de unde picioru-i Nevolnic să poată-a-l mai scoate vreodată
Dar lupta cea mîndră In slujba
Cetăţii dea zeul nicicînd să se curme! In zeu voi găsi eu un sprijin.

Strofa 2

Pe cel care-n faptă şi vorbă se lasă Minat de trufie, înfruntă
Dreptatea şi nu se smereşte în faţa Zeieştelor temple, pîndească-l O soartă amară, pedeapsă-a-ngîmfării Cu care-n desfrîu-i a strîns el Averi prin necinste sau în nebunia-i
Pîngărâ-a făcut celor sfinte,
Ori fărădelegi săvîrşit-a! Şi cine, Văzînd toate-acestea, se poate Făli de-a-şi fi stins el în suflet văpaia Mîniei? Căci dacă păcate
Ca astea-s slăvite, de ce-i mai cinsti-voi ' Pe zei prin cucernice coruri?

Antistrofa 2

Nicicînd m-oi mai duce în locul acela Zis „inima sfînta a lumii[a]*,*

,

Pe zeu a-l slăvi, ori în templul din Abai[1]*,*
Ori şi prin Olimpia, dacă în ochii
Mulţimei a lui prorocire rămase
De-ocară. O, Zeus, tu, stăpînc,

Puternice-al lumii, de-ţi dat-au ăst nume
Pe bună dreptate, ai grijă
Ca astfel de fapte nicicînd să nu scape
Puterii-ţi cea fără de moarte.
Oracolul dat odinioară lui Laios
Azi nu mai găseşte crezare,
Şi nimeni mai dă lui Apolo vreo slavă.
Credinţa în zei azi se surpă.
(Vine locasta, urmată de femei, purtind In mlini flori.)
IOCASTA
Fruntaşi ai ţării-acesteia, eu m-am gîndit
Ca pe altarul zeilor să-aduc prinos
Miresme şi cununi... Oedip e ca nebun!
Şi cîte-i trec prin gînd! Pe mintea-i dacă-ar fi
Oleacă mai stăpîn, oracolele noi
Le-ar tîlcui prin cele vechi; dar el oricui
Ge-i spune grozăvii, crezare-i dă. Vrun sfat
De-i dau, e-n van. De-aceea prinosiri ţi-aduc,
O, tu, Apolo Lykeios, ce priveghezi
Asupră-ne!... Te rog, de ale noastre griji
Tu izbăveşte-ne! Că ne-ngrozim cu toţi
Cînd îl vedem că-i spăimîntat ca un cîrmaci
Al unei năvi cînd cumpătul şi l-a pierdut.
(Soseşte un vestitor.) VESTITORUL
Voi, oameni buni, îmi spuneţi voi pe unde-o fi Palatul regelui Oedip? Sau mai curînd Să-mi spuneţi, dacă ştiţi, pe unde-i regele!
cele două oracole vestite ale antichităţii elenice: acela al lui Apolo de la Delfi şi acela al lui Zeus în Olimpia. Lîngă cel dintî i sanctuar al lui Apolo mai era unul la Abai, localitate în Focida ,
305
CORIFEUL
Palatul iată-i-l! Şi-nuntru-i el. Iar ea-i Femeia lui; e mama alor lui copii.
VESTITORUL
E însăşi ea? Nevasta regelui?... Atunci Ferice pururi fie ea şi toţi ai ei!
IOCASTA
Străine,-aşa şi tu: mereu fii fericit!
Că bine mi-ai urat. Dar ia să-mi spui acum:
Aici de ce-ai venit? Ce veste-ai vrea să-mi dai?
VESTITORUL
Şi pentru-al tău cămin şi soţ doar bune veşti.
IOCASTA
Dar care sînt aceste veşti? De unde vii?
VESTITORUL
Viu din Corint. Şi vestea mult te-o bucura, E nendoios..., dar poate şi te va durea.
IOCASTA
O veste ce-i şi veselă... şi jalnică?
VESTITORUL
Aud că pe Oedip localnicii din istm L-or face rege-al lor. Acolo-aşa spun toţi.
IOCASTA
Dar rege nu mai e bătrînul Polybos?
VESTITORUL
Nu, nu! li veşnicit-a moartea în mormînt. 306
IOCASTA
Ce spui? Ah, oare Polybos a răposat?
VESTITORUL
Pe viaţa mea! Să mor de-am spus neadevăr!
IOCASTA
(către una din femeile din convoi)

Femeie, fugi! Du-i vestea tu stăpînului! O, unde-mi sînteţi voi, oracole zeieşti? De teamă că-şi va omorî pe tatăl său, Oedip s-a surghiunit. Dar Soarta-a vrut altcum: El a murit, dar nu de mîna lui Oedip.
OEDIP
(ieşind din palat)
Nevastă dragă, tu, locasta, spune-mi tu Ce te-a făcut ca să mă chemi din casă-aici?
IOCASTA
Pe-acesta să-l auzi şi vei vedea şi tu Ce-i cu preasfintele oracole zeieşti!
OEDIP
Dar cine-i el? Şi oare ce-o avea de spus?
IOCASTA
EI vine din Corint şi să-ţi vestească vrea Că tatăl tău, că Polybos a răposat.
OEDIP

Ce spui, străine, ce? Vesteşte-mi-o chiar tu!
VESTITORUL
De-s nevoit ca-ntîi de-aceasta să-ţi vorbesc, Ţi-o spun deschis: cu tatăl tău s-a mîntuit!

OEDIP
Vrun braţ vrăjmaş, sau poate-o boală l-a răpus?
VESTITORUL
Chiar şi-o nimica tot dă gata pe-ăi bătrîni.
OEDIP
Vreo boală, deci, mi-o fi răpit pe tatăl meu?
VESTITORUL
Ba va fi fost de bătrîneţe istovit.
OEDIP
(către Iocasta)
Spre templul delfic, vai, de ce să mai privim? De ce-am mai tîlcui al păsărilor zbor? Crezare de le-am da, nu oare-am fost ursit Să fiu al tatii ucigaş? Dar tata-i mort! Sub glie-i azi! Iar eu..., eu sînt aici. Şi nu-i Să zici că spada-mi l-a lovit...
(Ironic:)
O fi murit
Că nu m-a mai văzut? De dorul meu? Atunci A morţii-i pricină-aş fi eu! Azi Polybos La Hades e!... Oracole? Ce rost mai au?
IOCASTA
Dar oare nu i-o prezisesem eu de mult?
OEDIP
Aşa-i, dar frica-mi rătăcise mintea mea.
IOCASTA
Dar nu te mai gîndi... şi frica lasă-ţi-ol
OEDIP
Vai, mă-nfior de-al meu culcuş cu... maică-mea!

IOCASTA
De ce ne-om zbuciuma mereu? Ai Soartei robi Sîntem; şi taina-i n-o putem noi dezlega. în voia ei — a Soartei — să te laşi! Nu-i alt Nimic mai înţelept. La gîndul că-ai putea Nunti cu maică-ta, nu te-nfrica! în vis, Mulţi s-au văzut cu a lor mamă-n aşternut. Cînd temeri d-astea n-ai, rabzi viaţa mai uşor.
OEDIP
Aşa ar fi, e drept, de-n viaţă mamă-mea N-ar fi. Dar ea trăieşte şi oricît de drept Ar fi ce-mi spui, eu tot mai tremur, tot mă tem.
IOCASTA
Eşti totuşi liniştit că tata ţi-e-n mormînt.
OEDIP
Aşa-i, dar mama-n viaţă e... şi-s spăimîntat.
VESTITORUL
Femeia ce stîrnit-a spaima cine-o fi?

OEDIP

Merope a lui Polybos..., nevastă-sa.

VESTITORUL

Gîndindu-te la ea, ce te-a-nfricat atît?

OEDIP

Oracolul trimis de zei! Să te-nspăimînţi...

VESTITORUL

Şi-o să mi-l spui? Sau nu-i iertat să-l ştim şi noi?

OEDIP

Ba da! Cîndva'Apoloymi-a prezis că-a mea Nevastă maică-htEa^mi va fi; că tată] meu

21'

309

De mîna-mi va pieri. De-aceea, din Corint Am şi plecat... departe — şi de mult! Şi-a fost Cuminte ce-am făcut, măcar că dulce e Să poţi părinţii-n orice clipă să ţi-i vezi.

VESTITORUL

Doar spaima-aceasta te-a gonit din ţara ta?

OEDIP

Bătrînel Cum? S-ajung pe tata să-l ucid?

VESTITORUL

O, rege,-aici cu gîndul cel mai bun venii 1 Cum n-am putut îngrijorarea-ţi s-o alung!

OEDIP

Pre fapta-ţi răsplătit vei fi — cum e şi drept.

VESTITORUL

De-aceea-am şi făcut eu drumul pînă-aici. Gîndeam că tu, în ţară-ntors, n-o să mă uiţi.

OEDIP

Eu la părinţii mei nicicînd nu mă mai duc.

VESTITORUL

Văd bine, fiule, că nu prea ştii ce faci

•

OEDIP

Ce spui, bătrîne, ce? Pe zei, mai pe-nţeles!

VESTITORUL

De-i asta pricina că nu te-ntorci acas'...

OEDIP

Mă tem că Febus va fi spus un adevăr.

310

VESTITORUL

Te temi să cazi cu-ai tăi părinţi în vrun păcat?

OEDIP

Bătrîne, da! Mereu mă chinuie-acest gînd.

VESTITORUL

Tu gînduri negre-ţi faci din chiar nimic, să ştii!

OEDIP

Dar ce tot spui acum? Eu nu-s copilul lor?

VESTITORUL

i Polybos tu nu-i eşti rudă nicidecum.

OEDIP

Ah! Ce aud? Nu Polybos e tatăl meu?

VESTITORUL

Cît ţi-este tată el, atîta-ţi sînt şi eu!

OEDIP

Dar el m-a zămislit, iar tu nu mi-eşti nimic.

VESTITORUL

Eu ţi-o mai spun: cît ţi-este el, îţi sînt şi eu!

OEDIP

Şi-atunci de ce-mi spunea că eu sînt fiul lui?

VESTITORUL
Să ştii; cîndva din mîna-mi te-a primit în dar.
OEDIP
Şi pe-un copil străin el l-a-ndrăgit atît? 311
VESTITORUL
Tu i-ai fost drag, căci el copii n-a mai avut.
OEDIP
Mă cumpăraseşi tu? Sau m-ai găsit în drum?
VESTITORUL
Găsit într-un desiş din munţii Citeron.
OEDIP
Dar tu pe-acel meleag ce căutai pe-atunci?
VESTITORUL
Urcam cu turmele prin munţi, pe la păscut.,,
OEDIP
Erai cioban? Vrun simbriaş pe la stăpîni?
VESTITORUL
Dar eu, copile,-atunci ţi-am fost izbăvitor.[1]
OEDIP
Cînd m-ai găsit, eram eu într-un hal de plîns?
VESTITORUL
Priveşte-ţi gleznele! Ţi-or spune de ajuns.[2]
OEDIP
De ce-mi mai pomeneşti de-aceste vechi dureri?
VESTITORUL
Eu gleznele-ţi străpunse-atunci ţi-am dezlegat.

[1] Era firesc ca păstorul care încredinţase lui Polybos pe copilul Oedip să vină tot el să vestească moartea lui Polybos.

[2] Răspunsul vestitorului o lămureşte pe Iocasta, dar nu şi pe Oedip.

312
OEDIP
Priveşte-le! Le am eu din pruncie-aşa.
VESTITORUL
De-atunci îţi tragi tu numele? Din acel chin?[1]
OEDIP
Pe zei! Dar tata mi l-a dat? Sau mamă-mea?
VESTITORUL
Nu ştiu! O ştie-acel ce-n grija-mi mi te-a dat.
OEDIP
Nu m-ai găsit deci tu? De-un altul ţi-am fost dat?
VESTITORUL
De un păstor! în grija-mi el mi te-a lăsat.
OEDIP
Dar ce păstor? Nu ai putea să-mi spui mai mult?
VESTITORUL
Lui Laios — se spunea — el slujitor i-a fost.
OEDIP
Al regelui ce odinioară-aici domnea?
VESTITORUL
Al lui! Şi-acel păstor cirezile-i păzea.
OEDIP
Dar oare-o mai trăi? Şi aş putea să-l văd? [1] „Oidypous" înseamnă „picior umflat".
313
VESTITORUL
(către cor) Mai lesne-oţi şti-o voi, că sînteţi de pe-aici.
OEDIP
Şi dintre voi nu-i oare vrunul ce l-ar şti Pe-acel păstor de care s-a vorbit? L-o fi Văzut pe cîmp, sau prin oraş. Răspundeţi-mi! E vremea-acum să-i dăm noi lucrului de rost.
CORIFEUL
Cu gîndu-aşa mă dau: că-acest ţăran e cel Pe care chiar voiai să-l vezi... Iocasta, ea, Mai bine decît toţi ne poate lămuri.
(Iocasta pare îngrozită.) **OEDIP**

Iocasta, crezi că-acel păstor pe care-l vrem Să vină-aici e cel de care s-a vorbit?
IOCASTA
De cine-i vorba? Seama nici să iei la tot Ce-a spus, ci uită tot, că-s vorbe fără rost.
OEDIP
Dar cu putinţa nu-i, cînd am aşa dovezi, Să nu descopăr eu dm cine m-am născut.
IOCASTA
O, nu, pe zei, ăst lucru nu-l mai cerceta,
La viaţă dacă ţii! Mă zbucium eu destul.
OEDIP
N-ai grijă, nu! Chiar de-am să aflu că mă trag Din neam de robi, tu vreo-njosire n-ai să-nduri.
IOCASTA
Oricum, ascultă-mă: nu mai tot cerceta!

OEDIP ' •-'■'*■' "'"' '■ '■ "
Ba nu te-ascult, pînă ce taina n-o dezleg. „
IOCASTA ■'" :'"'"'■ •"•
E sfatul cel mai bun, că-ţi vreau doar binele.
OEDIP
Mă scoate din sărite sfatul bun al tău !
IOCASTA
Dea zeii ca nicieînd să afli cine eşti! *(>(!<:•!*
OEDIP
(către sclavi)
Ni-l vor aduce-aici pe-acel păstor?... Pe ea Lăsaţi-o-a se mîndri cu prea bogatu-i neam! * '
'
IOCASTA
Sărmane, vai! Doar acest nume-ţi mai pot da: „Sărman"! Nicicînd vrun altul n-ai să-mi mai auzi.
(Cuprinsă de deznădejde, Iocasta dă fuga în palat.)
loso
CORIFEUL
Oedip, de ce-a plecat aşa soţia ta?
Ce-i deznădejdea ei?... O taină-ascunde ea,
Din care-or izbucni — mă tem — dureri şi-amar.
OEDIP
Zbucnească dar oricîte-or vrea! Dar eu, oricît Mi-ar fi de joasă-obîrşia, tot nu mă las Pîn' n-am s-o ştiu.
(Arătînd în direcţia în care a plecat Iocasta:)
Dar ea-n trufia ei, cum sînt Femeile, roşeşte poate de-al meu neam De jos. Eu mă socot că-s al Ursitei fiu. Şi nu roşesc. Doar ea, Ursita,-i mama mea; Cu mine darnică a fost! Şi-n viaţa mea

Avut-aîn şi suiş şi coborîş... Aşa îmi 6 Obîrşia! Nimic s-o schimbe n-o putea. Și să mă las de-a iscodi-o? — Asta nu!
(Oedip este cuprins de nelinişte.)
CORUL
Strofa
Des bun proroc şi-n stare-a tîlcui
Ce va să vie, jur — ţi-o jur
Eu pe Olimp — că luna plină nici
Va fi apus şi te-om slăvi.
O, Citeron, ce i-ai fost leagăn lui
Oedip! Părinte tu i-ai fost Şi l-ai hrănit. O, Citeron, te vom Slăvi prin danturi şi clntări, Că alor noştri regi le-ai fost mereu
Ocrotitor! O, Febus, tu,
O, zeu sprijinitor, auzi-ne Cu drag tu cîntul, te rugăm!
Antistrofa
Copile, care din fecioarele
Cu lungă viaţă te-a adus *Pe lume? Care te-o fi zămislit*
Cu Pan, al munţilor hoinar?
Ori cu Loxias, cui poienile-i

Sînt dragi? Sau poate s-a-ndrăgit
Cu-al muntelui Cilene domn şi zeu.[1] *Ori Bachus, zeu sălăşluind*
Pe munţii-nalţi, în braţe s-a trezit
Cu un sugar ce-i va fi dat
Vreo nimfă de pe Helicon?... Ades
Cu nimfele se dezmierda!
(Doi slujitori ai lui Oedip aduc pe bătrlnul păstor al lui Laios.)

i Pe culmea muntelui Cilene, în Arcadia, unde se născuse, era slăvit Hermes, **fiul lui** Zeus şi al Herei.

316

OEDIP

Pe cît cu bunuiala-mi dau, bătrînilor,
Acest păstor ce-n preajma-mi n-a trăit nicicînd, Şi nici nu l-am văzut, e cel pe care-l tot Aştept.
(arăilnd spre Vestitor:) Cu el de-o vîrstă e: e tot moşneag. Şi-apoi şi cei ce-l însoţesc — văd bine-acum — Sînt slujitori de-ai mei. Dar tu mai bine poţi S-o ştii, căci pe acel păstor l-ai mai văzut.

CORIFEUL

O, da, chiar eî e, văd! Lui Laios el i-a fost Păstor şi decît toţi i-a fost mai credincios.

OEDIP

Corintianule, pe tine-ntîi te-ntreb:
De el oare-mi vorbeai?

VESTITORUL

De el, e-n faţa ta!

OEDIP

Bătrîne,-n ochi priveşte-mă şi la ce-ntreb Răspunde-mi: Laios, el, ţi-a fost cîndva stăpîn?

PĂSTORUL

In casa-i m-am născut ca rob; nu-s cumpărat.

OEDIP

La ce te folosea? Ce viaţă-acolo-aveai?

PĂSTORUL

I-am păstorit, mai toată viaţa, turmele.

OEDIP

De obicei, pe unde ţi le păstoreai? M7

PĂSTORUL

Pe Giteron, sau prin poienile din jur.

OEDIP

(arătind spre Vestitor)
Pe omul ăsta tu pe-acolo l-ai văzut?

PĂSTORUL

Pe cine? Cum? Cu ce prilej? De cine-ntrebi?

OEDIP

De cel pe care-l vezi. De el vreodată-ai dat?

PĂSTORUL

Nu-mi vine-n minte-aşa, pe loc... E mult de-atunci,

VESTITORUL

Stăpîne, de mirare nu-i. Iar de-a uitat, Am să-i aduc aminte eu; mă ştie el, Că-am fost pe Citeron vecini cu turmele; El două turme-avea; eu, una doar. Şi-am stat Aşa trei ani la rînd, răstimp de şase luni Pe an, de cînd da-n primăvară pînă cînd Pe cer Arctiiros se-nălţa. Ca să iernăm, El turma-n al lui Laios staul şi-o ducea, Eu în al meu...
(Către Păstor:)
Ori mă înşel? N-a fost aşa?

PĂSTORUL

Tu adevăr ai spus, dar este mult de-atunci.

VESTITORUL

Şi-acum, să-mi spui: ţi-aduci aminte că mi-ai dat Cîndva un prunc, să-l cresc cum parcă-ar fi al meu?

318

PĂSTORUL

Ce spui? De ce mă-ntrebi? Şi unde
VESTITORUL
Ia uită-te; acesta-i pruncul de atunci! vşufJ
PĂSTORUL
(ameninţîndu-l cu toiagul) , ,-,
Lovi-te-ar moartea! N-ai să taci o dată? Nu?
s-ajungi?

Bătrîne, nu-l mai dojeni, ca mai curînd Tu s-ar cădea să fii mustrat că faci ce faci.
PĂSTORUL
Dar
vremea-n van.
" care-i vina mea, prea bunul meu stăpîn? f
OEDIP
El te-a-ntrebat de un copil, dar n-ai răspuns,
PĂSTORUL , ■ :■ !"t !."!
Ce ştie el? Băsmeşte! Pierde v
OEDIP '■• *■•;■;-) -tcJJ
Iar tu de nu vrei să vorbeşti, te vom sili.
PĂSTORUL t!•u ,•s ej,;ţ
Pe zei, te rog, nu-l silnici pe-un biet moşneag!
OEDIP
Legaţi-i mîinile la spate, fedeleş!
PĂSTORUL . '■' '■" """ m
Vai mie, VâM Ce gînduri ai? Ce vrei să ştii? '
OEDIP i*^1
Pe-acel* o©^II%Uip«icina...! ttoU "i^ttet? i-

PASTORUL
Eu însumi, da!... Ce n-aş fi dat să mor atunci!
OEDIP
Chiar asta ţi se va-ntîmpla, de nu-mi spui drept.
PĂSTORUL
Ba de-am să-ţi spun, cu mine-atunci s-a şi sfîrşit.
OEDIP
Cu vorba vrea să ne tot ducă-acest bătrîn...
PASTORUL
Nici gînd! Ţi-am spus că eu i-am dat pe-acel copil.
OEDIP
Al cui era? Al tău? Vrun altul ţi l-a dat?
PĂSTORUL
El nu era al meu... Mi-l dase cineva.
OEDIP
Dar cine? Zi-i! Şi-n Teba ruda cui era?
PĂSTORUL
Pe zei, stăpîne, rog nu mă mai întreba!
OEDIP
De nu-mi răspunzi pe loc, cu tine s-a sfîrşit 1
PĂSTORUL
Să-ţi spun; în a lui Laios casă s-a născut.
OEDIP
El rob i-a fost? I-a fost el neam? Din neam regesc?

PĂSTORUL
(şovăind)
Vai mie, vai!... Ce grozăvie am să-i spun!
OEDIP
Şi mie groază mi-e s-aud..., dar trebuie.
PĂSTORUL
Copil se spune că i-a fost... Dar în palat Soţia ta te-o lămuri mai mult ca toţi.
OEDIP
Şi-n seama ta/ea)ţi l-a dat?
PĂSTORUL

Da, rege,/eal)
OEDIP
Cu ce gînd oare ţi l-a dat?
PĂSTORUL
Ca să-l ucid!
OEDIP
Chiar maică-sa? Ce chin!
PĂSTORUL
Oracolu-o-ngrozea.
OEDIP
Dar ce i-a spus?
PĂSTORUL
Că-şi va ucide el părinţii, ei!
OEDIP
Şi tu de ce l-ai dat moşneagului? De ce? 321

PASTORUL
Stăpînul meu, de milă doar! Am vrut să-l scap, Să-l ia cu el în ţara lui... El l-a scăpat! Dar îl pîndeau mai mari urgii. Şi dacă-acel Copil eşti tu, vai, ce nenorocit mai eşti!
OEDIP
Azi văd ce-a fost!... O, Soare, n-am să te mai vădi Azi ştiu că m-am născut din cine nu s-ar fi Căzut. Şi aflu că-am spurcat, că soţ, ua sfînt Culcuş şi că-am ucis pe... vai, ce-ngrozitor!
(Oedip fuge în palat. Pleacă Vestitorul şi Păstorul.)
CORUL
Strofa 1
Voi, muritori, vă perindaţi mereu,
Mereu, dar viaţa voastră ce-i?
Nimicnicie-i — văd! Şi cine-a fost
Mai fericit declt atît
CU în închipuirea-i s-a văzut?
Ca mai de sus să cadă el!
Vreo pildă vreţi? Eşti însuşi tu, sărman
Oedip! Ah, cum mai pot să cred
Că e vrun om ferice pe pămînt?

Antistrofa 1
Ţintise sus, mai sus ca toţi. Şi cît
De fericit era! Aşa
De fericit! O, Zeus, zdrobise el
Fecioara care ghearele-şi
Chircea şi în enigme prorocea!
în calea morţii meterez
Al ţării mele-a fost. Noi rege-atunci
Te-am uns, Oedip, al Tebei prea
Puternice şi mult te-am mai slăvit.
Strofa 2
Nu-i om mai urgisit decît eşti tu! Mai grele-amaruri şi urgii
Nicicînd schimbat-au viaţa vrunui om,
Ca ţie azi. O, drag, slăvit
Oedip, cum ai putut pe-acelaşi sîn
Pe care-ai hodinit, copil,

Să te dezmierzi ca soţ? Ogor brăzdat
De tatăl tău, cum oare, ani
Şi ani, el făr"[1] *să strige te-a răbdat?*
Antistrofa 2
Dar vremea vede tot.[1] *Ea, far*[1] *să vrei,*
De pe nuntirea-ţi cu păcat
Azi vălul l-a zvîrlit, că tată-ai fost
Copiilor din maică-ta
Născuţi... Odraslă a lui Laios, vai,
De nu te-aş fi văzut nicicînd!
CU plîng! Ce ţipete jâlanice-mi
Auzi! Dar adevăru-ţi spun:
Eu azi prin tine totuşi retrăiesc
Şi pot s-adorm în somn adînc.[2]
(Din palat vine un slujitor.)

SLUJITORUL

O, voi, ce-i sînteţi ţării sfetnici prea slăviţi, Ce hîde fapte-o s-auziţi! Ce grozăvii O să vedeţi! Ce jale-o fi pe voi, de-i mai Iubiţi pe cei din neamul Labdacizilor! Atîtea fărdelegi ascunde-acest palat, Că Istrul$_{v}$Fasisul n-au ape de ajuns Spre-a le spăla... Şi cîte altele s-or da-n Vileag pe care le-au făcut, că-au vrut-o ei, Nu silniciţi! Şi-acestea mai amarnic dor.

CORIFEUL

Dar cele cîte le ştiam nu lacrimi din Belşug ne-au stors? Ce altele ne mai vesteşti?

2?.
6 "vreme". *do „timp"* e sinonimă cu *Dreptatea,* „care [2] Ideeaeste;„mi-ai dat tu cîndva viaţa, tu îmi aduci azi moartea".

323

SLUJITORUL

Nu-i lung de spus: vreo două vorbe-s de ajuns: Iocasta, ea, reginanoaştră a murit!

CORIFEUL

Sărmana, vai! Sfîrşitu-i jalnic cum i-a fost?

SLUJITORUL

Ea însăşi şi l-a dat! Dar voi aţi fost cruţaţi Şi n-aţi văzut ce-a fost mai groaznic de văzut. Eu însă-am să va spun, din cîte-mi amintesc,
Ce chin a fost pe ea. Ca-nnebunită, vai,
Dînd buzna din pridvor, se năpusti-n iatac; Gu două mîini ea părul şi-l smulgea din cap, Şi-n urma-i uşile trîntindu-le-şi chema Mereu pe Laios, soţu-i mort de mult, şi-şi tot
Chema pe fiul ei, cu Laios zămislit,
Sînt ani de-atunci, un fiu de-a cărui mînă-avea Să piară tatăl său; iar ea-nsoţindu-se Gu fiul ei va odrăsli copii spurcaţi. Vai, ce-şi jalea culcuşu-n care-a zămislit
Gu soţul ei dintîi pe-al doilea şi cu
Gopilu-i alţi copii!... Cum a murit, nu ştiu; Că-n urlete Oedip s-a năpustit spre noi Şi n-am văzut-o cum s-a stins. Cu ochii-acum Pe el eram. Umbla năuc încolo-ncoa,
O spadă-şi vrea şi-ntr-una se-ntreba ţipînd: „Pe unde-o fi nevasta mea?"... Nevasta? Nu! El îşi chema pe maică-sa ce l-a născut, Şi a avut şi prunci cu el... Un zeu — nu-l ştiu —
*S1 I-a arătat-o-apoi, nu noi din preajma lui.
Ce groaznic a ţipat! Cum parcă-a fost împins De cineva, el buzna înspre uşă-a dat. I-a smuls zăvorul şi, smucind-o din ţîţîni, Izbind-o cît putea, se năpusti-n iatac. Femeia-i, vai, se spînzurase de tavan,
C-un şnur în jurul gîtului. Văzînd-o el, Sărmanul, groaznic a ţipat. Cît ai clipi, El şnuru-a deznodat... şi ea s-a prăbuşit. Ce grozăvie, vai! Smulgînd paftalele
De aur ce-i împodobeau veşmîritul ei[1],

Cu ele bulbul ochilor el şi-l izbea,
Ţipînd: „Voi n-o să-mi mai vedeţi tot chinul meu!
Nici nu-mi veţi mai vedea ticăloşiile!
De azi în beznă voi veţi fi şi nu veţi mai
Vedea pe cei pe cari nici nu s-ar fi căzut
Să-i văd[2] şi nu-i veţi mai cunoaşte pe acei
Pe cari nu vreau să-i mai cunosc !"[3] El pleoapele
Îşi deschidea, ţipînd, şi-n bulbul ochilor
Izbea, izbea, că sîngele i se scurgea
Pe-obraji. Şi nu-s doar roşii stropi, ci-o grindină
De cheaguri negre-sîngerii-i ţîşnea din ochi.
Urgia-aceasta-i fapta lui şi-i fapta... ei!
Ei doi, ei au dezlănţuit-o! Pînă ieri,
Şi de demult, e drept, ei fericire-aveau;
Ea jale-i azi: blesteme, moarte, spurcăciuni!
Nu-i pacoste ce-asupră-le n-o fi căzut.
CORIFEUL
Biet om! Acum puţină tihnă-o fi avînd?
SLUJITORUL
„Să se deschidă porţile — striga — şi toţi, Toţi cadmeenii-acum să-l vadă pe acel Ce şi-a ucis pe tatăl său şi a făcut Din maică-sa..." — ce vorbă hîdă, vai, nici pot
Ca s-o rostesc!-.. S-o duce în surghiun — spunea. Sub ăst acoperiş, lovit de-al lui blestem, El n-o mai sta; îşi vrea un sprijin, călăuz, Că prea-i povară grea năpasta ce-a căzut Pe el... şi-o vei vedea!
(Se deschid porţile palatului:)
Deschise-s poiiiíe! Priveşte: chiar şi un vrăjmaş s-o-nduioşa!
(Apare Oedip, eu faţa insingerată, pipăiniu-şi orbeşte drumul.)

[1] Paftalele aveau un ac mare care le prindea de veşminte.
[2] E vorba de copiii pe care Oedip îi avusese cu Iocasta. [a] Se referă la rudele lui care îi voiseră moartea.

324
325

CORIFEUL
Ce groază-i să vezi o durere ca asta!
Mai groaznică alta nicicînd am
Văzut eu vreodată. Sărmane, ce mare Sminteală te prinse? Şi astăzi
Ce zeu te-a urît chiar atîta de-ai fost tu
Strivit sub noianul de-amaruri?
Nici ochii mai pot să-i îndrept eu spre tine,
Sărmane, vai ţie! Ce dornic Aş fi să te-ntreb, să te-ascult şi cu ochii-mi
Ţintiţi să-ţi citesc în privirea-ţi!
Dar, vai, cînd te văd mă cutremur de spaimă!
OBDIP
Sărmanul de mine, vai mie, pe unde M-or duce azi paşii? Şi unde
Şi glasu-mi s-o pierde-n văzduhuri? Vai, unde Zvîrlitu-m-a astăzi Ursita?
CORIFEUL
în grea năruire. Nici văzul n-o rabdă, N-o rabdă auzul!
OEDIP
Strofa 1
Ce neguri adinei mă-nconjoarâ! Ce noapte Spăimoasă asupră-mi s-aşterne!
Nu pot nici s-o-mprăştii şi nici s-o astîmpăr.
Vai mie, vai mie!
Pătrunde în mine şi boldul durerii
Şi boldul aducerii-aminle.
CORIFEUL

Cînd eşti sub povara a două năpaste,
Firesc e şi jalea să-ţi fie-ndoită.

OEDIP

Antistrofa 1

Doar tu mi-ai rămas, o, prietene, sprijin!

Doar tu dintre toţi mai ai grijă
De cel pe-ai cui ochi saşternură tenebre.
Vai mie, vai mie!
Te ştiu Ungă mine, că-n beznă eu glasu-ţi
L-aud şi el nu-i amăgire.

CORIFEUL

Ah! Ce grozăvie! Cum oare în stare
Ai fost să-ţi crapi ochii? Ce zeu te- împmse?

OEDIP

Strofa 2

^Jjţolo, prieteni, Apolo! Căci el e
Făptaşul durerilor mele
Cumplite![1] *Dar eu mi-am spart ochii, eu însumi,*
Nu altul. Făplaşa-i doar mina
Aceasta. Vai mie, sărmanul! Şi ochii
La ce mai aveau să-mi slujească?
Ce oare aveau să mai vadă în juru-mi?
Ce oare? Doar groaznice lucruri!

CORIFEUL

Aşa e! Ai spus adevărul.

OEDIP

Şi ce mai puteam să mai văd eu vreodată
Şi care să-mi fie drag mie?
Cu drag oare cui mai puteam să-i aud eu,
Prieteni, vorbirea? Prieteni,
Duceţi-mă grabnic de-aici, voi, departe
De-aceste meleaguri! Duceţi-l
Pe-acest blestemat cum nu-i altul pe lume,
Că grele păcate m-apasă.
Ca mine de zei duşmănit nu e nimeni.

CORIFEUL

Te chinuie gîndul şi soarta-ţi amară. Să nu te cunosc niciodată-aş fi vrut-o!

[1] Tiresias prezisese că Apolo hotărîse moartea lui Oedip care acum îşi dă seama de adevărul prorocirii.

OEDIP

Antistrofa 2

Ah, piară păstorul ce-mi desferecase,
In munţii aceia sihastri,
Picioarele mele de grele cătuşe!
Mă smuls-a el morţii, dar chinuri
Mai grele-mi plndeau mie drumul. Sfîrşitul
Atunci să-mi fi dat eu, dureri îmi
Cruţam cu şi mie şi celor dragi mie.

CORIFEDI.

Şi eu ca şi tine-aş fi vrut-o.

OEDIP

Şi nici n-ajungeam, ca să fiu ucigaşul
Eu însumi al tatii, iar mâinii
Să-i fiu eu în văzul mulţimii bărbatul.
De zei părăsit sînt eu astăzi,
Câ-s fiu din părinţi ce-s mînjiţi de păcate.
Şi, vai, zămislit-am eu însumi
Copii cu aceea ce însăşi m-aduse
Pe lume! De-o fi vreo năpastă
Mai grea decît însăşi năpasta, ea, ţie,
Oedip, îţi fost-a ursită!

CORIFEUL

Cuminte hotărîre-ai luat? Ce pot să spun?
Dar decît orb, mai bine viaţa tu ţi-o luai!

OEDÎP

Că n-am făcut ce-aveam mai bine de făcut, Să nu-mi mai spui. Mi-e de prisos povaţa ta! La Hades de-ajungeam, cum oare-aş fi putut în ochii tatii şi-n ai bieţii maică-mi Să mai mă uit? Căci împotrivă-le-am făcut Atîtea fărdelegi, că nici prin ştreang le-aş ispăşi De-ajuns. Puteam eu să-mi mai văd copiii mei, Născuţi cum s-au născut? Ah, ochii-mi nu i-ar fi

32S

Răbdat! Nici spre Cetate-ori zidurile ei,
Spre sfintele statui de zei, n-ar fi putut
Privi. Vai, eu ce-n Teba-am fost cel mai slăvit,
M-am lepădat de-aşa măriri, cînd tuturor
Le-am poruncit a izgoni pe-un ticălos,
Spurcat de zei, ca fiind din al lui Laios neam!
Cînd eu mi-am veştejit păcatu-n faţa lor,
Puteam să-i mai privesc făr' să-mi las ochii-n jos?
Ah, de-aş putea, şi-urechile mi-aş astupa,
N-aş şovăi! M-aş fereca în bietu-mi trup,
Să nu aud, să nu mai văd! Cînd nu-ţi mai simţi
Nenorocirile, e-aşa de-alinător!...

• *(o clipă tăcere)*

O, Citeron, de ce m-ai găzduit? De ce, Primindu-mă, nu m-ai ucis pe loc? Nicicînd Nu s-ar mai fi ştiut din cine-s, vai, născut. O, Polybos, o, tu, Corint, palat străvechi, Cui leagăn părintesc ţi-am zis, ce putregai, Sub chipu-mi arătos, voi aţi crescut! Eu azi M-arăt ce sînt; un ucigaş, din ucigaşi Născut!... Răscruce de trei căi, şi tu, vîlcea Cu umbre-adînci, tu, ştejăriş, strîmtoare, tu, Pe unde trei cărări răzbat, voi ce-aţi sorbit Al tatii sînge — sîngele-mi! — de mina mea Vărsat, voi fărdelegile-rni ce v-au mînjit Vi le-amintiţi? Pe cele ce le-am săvirşit Venind aici, voi le-aţi uitat?... O, nuntă, tu, O, nuntă, tu, pe lume m-ai adus ca eu S-o-nsămînţez pe-aceea care m-a născut! Şi-aşa, pe lume ai adus părinţi cari sînt Şi fraţi cu-ai lor copii, copii cari sînt şi fraţi Cu tatăl lor, femei ce şi neveste-au fost, Şi mame-aceluiaşi

bărbat... Mai mari ruşini Nici s-au văzut pe-acest pămînt. Dar cade-se Nici să vorbim de ce-i ruşine-a făptui... Pe zei, daţi zor, departe-ascundeţi-mă voi! Sfîrşiţi-mi viaţa, hai! în valuri m-aruncaţi! Nicicînd să nu mă mai vedeţi! Nu vă sfiiţi, Apropiaţi-vă de-un om slîrşit! Doar eu, Vrun altul n-ar putea-ndura aşa dureri.

329

(Soseşte Creon.)

CORIFEUL

Dar Creon a venit la timp. El vrerea ta Ţi-o va-mplini şi sfetnic bun ţi-o fi. Doar el, In locul tău, rămase ţării-a-i fi străjer.

OEDIP

Vai, ce-am să pot să-i spun? Ce sprijin pot s-aştept? Cum pot să cred că el prielnic îmi va fi, Cînd eu i-am fost cîndva atît de duşmănos?

CREON

Oedip, nu am venit să-mi rîd de-amarul tău, Şi nici să-ţi fac mustrări că mi-ai greşit cîndva.

(Către însoţitorii lui Oedip:)

Dar dacă voi, tebani, de oameni nici vă mai Sfiiţi, sfiiţi-vă de raza soarelui Măcar! De ea, izvoru-ntregei noastre vieţi! Să nu i-l arătaţi voi fără văl pe-acest Spurcat, pe care nici pămîntul l-ar răbda, Nici sfînta ploaie-a cerului, nici soarele. Duceţi-l în palat, de zor! Doar rudelor Se cade-a se-ngriji cu milă de ai lor!

OEDIP

Pe zei, tu fiindcă bun ai fost c-un păcătos Cum sînt şi teama-mi alungaşi, ascultă-mă: Eu pentru binele-ţi vorbesc, nu pentru-al meu.

CREON

Şi tu ce-mi ceri să fac, de stăruieşti atît?

OEDIP

Din ţară-alungă-mă de zor, pe vrun meleag, Să mor acolo, fără om în preajma mea!

330

CREON

De mult eu o făceam — să ştii! Dar sînt dator, Socot, s-aud întîi eu vrerea zeului.

OEDIP

Dar vrerea lui i-o ştiu: la moarte-s osîndit, Nelegiuit ce-am fost!... Pe tata l-am ucis!

CREON

Aşa a spus! Dar în acest al nostru-amar Mai bine-ar fi de-ar spune-o şi mai lămurit.

OEDIP

Şi despre-un biet sărman cum sînt vrei să-l întrebi?

CBEOiV

O, da! Şi-atunci şi tu ai să te-ncrezi în zeu.

OEDIP

Da, mă încred; şi-acum din suflet eu te rog; Să-i faci îngropăciune celei din palat, Cum însuţi vrei şi cum acelor ce ţi-s neam Li s-ar cădea. Eu însă-atîta-mi vreau: nicicînd, Cît zile-oi mai avea, să n-aibă-a mă vedea Cetatea-n care m-am născut... Tu lasă-mă Să m-aciuez prin munţi, pe Citeron, ce-a fost Ales de tata şi de maică-mea, cînd m-am Născut să-mi fie loc de veci. Şi cum au vrut, Acolo — jertfă-a lor! — eu vreau să mor. Dar nici De boală, nici de moarte bună n-am să pier, Eu ştiu! Că eu de moarte nici nu aş fi fost Cruţat, de n-aş fi fost ursit unui cumplit
Sfîrşit... Să-şi meargă Soarta drumul ei! Tu griji De fiii mei, o, Creon, nici să-ţi faci! Doar sînt
Bărbaţi! Oriunde-or fi, ei nu vor rămînea
Făr' hrana zilnică. Dar ele sînt de plîns:
Copilele! Nicicînd prînzit-au ori cinat
Doar ele, fără tatăl lor. Ne-mpărtăşeam

331

Tot dintr-un blid... Eu rogu-te: ai grija lor!
Ah, lasă-mă cu mîinile-mi să le dezmierd,
Şi soarta noastră grea cu ele să mi-o plîng!
O, rege, tu,
Eşti om de neam!... Ah, lasă-mă să le alint! Mi s-ar părea că le şi văd... ca şi atunci,

Gînd le vedeam... Dar ce am spus?...
O, zei, ce-aud? Nu lacrimile lor le-aud?
S-o fi milostivit de mine Creon?... El?
Mi-o fi trimis tot ce-am mai drag? Copilele?
Ori m-amăgesc?
CREON
Nu-i amăgire, nu! O bucurie-am vrut Să-ţi fac. Ştiam ce dor de ele îţi era.
(Antigona şi Ismena vin din iatac. Slnt călăuzite de un sclav.)
OEDIP
Fii fericit! Te aibe zeu-n veghea lui,
Mai mult decît el m-a vegheat, că mi-ai adus
Copilele!... Dar voi, copile, unde-oţi fi?
Veniţi, veniţi spre mîinile-mi de... frate, mîini Cari beznă-au aşternut pe ochii lucitori
Ce tatăl vostru-avea... Copile, fără nici Să ştiu că era ea, la sînul maică-mi
Ce m-a născut v-am zămislit. Să vă mai văd, Eu ochi azi nu mai am. Ei doar să plîngă pot, Cînd mă gîndesc că-n astă lume-ursite-oţi fi Să suferiţi. Şi la soboare-ori sărbători Voi ochii cu tebanii cum veţi da? Nici veţi
Răbda la ele să priviţi şi veţi porni
Spre casă-n plîns. Şi cînd la măritiş veţi fi Ajuns, ce om va cuteza, copilelor, A se împovăra cu-aceste fărdelegi, Care prăpăd ne-au fost şi fi-vor pentru voi
Şi-al vostru neam?... Nelegiuiri, nelegiuiri! Pe tata, eu — eu, tatăl vostru — l-am ucis. Cu mamă-mea ce m-a născut v-am zămislit Pe voi. Ah, ce ruşini!... Şi toţi în plin obraz

Vi le-or zvîrli. Se va găsi vrun om ce-ar vrea A se-nsoţi cu voi? Sihastre veţi trăi,
Copile dragi! Şi sterpe veţi îmbătrîni.
O, fiu al Meneceus, cum le-ai rămas
Să le fii tată tu — că tată nu mai au,
Nici mamă n-au — pe-aceste fete ce se trag Din al tău sînge, nenuntite, rogu-te
Să nu le laşi, cerşindu-şi pîinea-n drum. Să faci
Aşa, să n-aibe-a suferi ce-am suferit!
Ai milă tu! Sînt tinere, pe nimeni n-au.
Doar tu le-ai mai rămas. Făgăduieşte-mi-o!
Dă-mi mîna, om mărinimos!
(Creon li dă mina.)
Copile dragi,
De-aţi fi mai vîrstnice, ca să-nţelegeţi tot, Poveţe multe-aş da. Azi doar atît vă spun: Rugaţi pe zei mai fericite voi să fiţi, Oriunde-aţi fi, decît al vostru tată-a fost!
CBEON
Vărsat-ai tu lacrimi destule... Hai, intră în casăl
OEDIP
Mă-nclin, dar mă doare.
CREON
E bun tot ce vine la vreme.
OEDIP
M-oi duce, dar nu fără-a-ţi cere...
CREOJV
Tu spune-mi, şi-oi şti-o!
OEDIP
Surghiunul tu dă-mi-]!

CREON

Atîrnă de-a zeilor vrere.
OEDIP
Vrăjmaşi îmi sînt zeii.
CREON
OEDIP
Crezi oare?
De-aceea-ţi vor face pe voie
ClffiON
Eu n-am obicei să vorbesc într-o doară
OEDIP
Ci du-mă de-aici!
CBEON
Porneşte..., dar ele rămîie!
OEDIP
Ah, nu fără ele!
CREON
Stăpîn vrei să fii totdeauna?
(Antigona şi Isrnena sînt conduse In palat. Oedip, dus de mină de Creon ***şi urmat de*** *sclavi, intră în palat.)*
CORIFEUL
Vedeţi-l, vedeţi-l, voi, oameni din ţara mea, Teba!
Oedip ce-a ştiut dezlega mult vestitele taine,
Al ţării stăpîn ajunsese. La soarta-i, rîvnind-o, Priveau toţi tebanii... Azi soarta-l aruncă-n urgie Cumplită...£()ricui aşteptaţi-i şi ziua   din urmă A vieţii. Şi numai cînd omul trecutu-i-a pragul,
Dar fără amaruri, atunci fericit socotiţi-l!